

L'AVALUACIÓ, TRIA I ELIMINACIÓ DE FONTS FOTOGRAFICS DIGITALS. Estudi de cas del fons del fotògraf Efren Montoya a l'Arxiu Històric de Sabadell

PATRÍCIA ÁLVAREZ MARTÍNEZ

Directors del treball: David González Ruiz

Isabel Pardo Navarro

Any d'elaboració: 2012

Treball de recerca del Màster d'Arxivística i Gestió de Documents

Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents

Col·lecció Treballs fi de màster i de postgrau

Com citar aquest article: Álvarez Martínez, Patricia. (2012) *L'avaluació, tria i eliminació de fons fotogràfics digitals. Estudi de cas del fotògraf Efre Montoya a l'Arxiu Històric de Sabadell*. Treball de recerca del Màster d'Arxivística i Gestió de Documents de l'Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents. (Treballs fi de Màster i de postgrau). [Http://...](http://...) (consultat el ...)

Aquesta obra està subjecta a llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0 Espanya (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>). Es permet la reproducció total o parcial i la comunicació pública de l'obra, sempre que no sigui amb finalitats comercials, i sempre que es reconegui l'autoria de l'obra original. No es permet la creació d'obres derivades.

Resum

Durant l'última dècada hem viscut l'explosió de la fotografia digital. Les possibilitats de captar imatges s'ha multiplicat de manera gairebé infinita sense implicar costos afegits pel fotògraf. Això ens obliga a replantejar-nos la necessitat d'establir uns criteris ben definits per avaluar, triar i eliminar les fotografies que ingressen als nostres arxius.

El treball que es presenta aquí té com a objectiu establir uns protocols per tal de poder aplicar aquests procediments al nous fons que passin a formar part del nostre patrimoni documental.

Finalment, s'ha dut a terme l'experiència d'entregar al productor d'un fons part de la seva documentació per tal que ell l'avalués i després comparar els resultats amb l'avaluació duta a terme des de l'arxiu.

Paraules clau: avaluació, tria, eliminació, fotografia born-digital, ingrés, metadades, arxiu digital, formats de preservació.

Resumen

Durante la última década hemos vivido la explosión de la fotografía digital. Las posibilidades para captar imágenes se han multiplicado de forma casi infinita sin implicar costes añadidos al fotógrafo. Ésto nos obliga a replantearnos la necesidad de establecer unos criterios bien definidos para evaluar y expurgar las fotografías que ingresan en nuestros archivos.

El trabajo que se presenta aquí tiene como objetivo establecer unos protocolos para poder aplicar estos procedimientos a los nuevos fondos que pasen a formar parte de nuestro patrimonio documental.

Finalmente, se ha llevado a cabo la experiencia de entregar al productor de un fondo parte de su documentación de manera que él evaluara para después comparar los resultados con la evaluación realizada desde el archivo.

Palabras clave: evaluación, eliminación, fotografía born-digital, ingreso, metadatos, archivo digital, formatos de preservación.

Abstract

During the last decade digital photography has exploded. The possibilities of taking photographs have multiplied almost to the infinite without an extra cost to the photographer. Therefore, it is needed to rethink our criteria when appraising, sampling and weeding new fonds that acquired four our repository.

The work that is presented here has as a main objective to establish the criteria that should be applied to the new acquisitions that will become our documentary heritage.

Finally, there has been developed the experience of giving to the producer part of his own fond, to perform the procedure of appraisal, in order for us to compare his results with our own results.

Keywords: appraisal, weeding, sampling, born-digital photography, acquisition, metadata, digital archive, preservation formats.

SUMARI

1. Introducció	7
1.1 Tema i abast del treball	7
1.2 Hipòtesi de treball i objectius.....	8
1.3 Metodologia	8
1.4 Agraïments	9
2. Estat de la qüestió	10
2.1 Marc legal.....	10
2.2 Sobre l'avaluació i tria aplicada a documentació fotogràfica	12
2.3 Les fotografies born-digital	16
2.3.1 Formats d'imatge digital per la preservació a llarg termini	17
2.3.2 L'arxiu digital i les metadades.....	20
2.3.3 Suports físics d'emmagatzematge	23
2.4 Experiències.....	24
3. Proposta de metodologia per a l'avaluació i tria de la documentació.....	28
3.1 Criteris d'avaluació comuns.....	28
3.2 Avaluació de fons institucionals	30
3.3 Avaluació de fons aliens a la institució.....	34
4. Estudi de cas: el fons del fotògraf Efren Montoya a l'AHS.....	37
4.1 Descripció del fons	37
4.1.1 Història arxivística	37
4.1.2 Característiques de la documentació.....	38
4.2 Proposta d'avaluació i tria	39
4.2.1 Anàlisi de viabilitat: DAFO	39
4.2.2 Objectius	39
4.2.3 Recursos	40
4.2.4 Resultats de l'avaluació feta des de l'arxiu	40
4.2.5 L'avaluació feta pel productor/ autor	44
4.2.6 Conclusions sobre l'estudi de cas.....	44
5. Conclusions	48
6. Bibliografia.....	51
7. Índex de figures	54

8. Annexos.....55

1. Introducció

1.1 Tema i abast del treball

Durant l'última dècada hem viscut l'explosió de la fotografia digital. Si l'any 1985, William H. Leary s'exclamava i preocupava pel que significaria pels arxius l'arribada de fons fotogràfics fruits de la universalització de la fotografia analògica captada amb rodets de 35 mm., les possibilitats tècniques de la fotografia digital, la qual permet fer fotografies de manera gairebé infinita sense cap cost afegit pel fotògraf, ens obliga a replantejar-nos la necessitat d'establir uns criteris ben definits per avaluar i, si és el cas, triar i eliminar les fotografies que ingressen als nostres arxius. Ens trobem en un moment clau, ja que, just ara, comencen a ingressar aquest tipus de fons digitals en origen (o *born-digital*), i, si ja era necessari aplicar criteris d'avaluació a fons analògics, encara ho és més amb els digitals. Per aquest motiu, pensem que és molt important iniciar aquesta reflexió i que es comencin a crear protocols per tal de regularitzar-ne l'avaluació.

El que es pretén amb aquest treball és donar unes pautes del que es pensa hauria de ser aquest procediment. El treball està dividit en tres apartats ben diferenciats. En primer lloc s'ha fet un estudi de l'estat de la qüestió sobre l'avaluació de fons fotogràfics i altres temes que es considera que s'han de tenir en compte a l'hora d'avaluar fons fotogràfics digitals: el marc legal, formats digitals per la preservació a llarg termini, l'arxiu digital i les metadades i, una breu referència a suports físics d'emmagatzematge. Finalment, aquest últim apartat culmina amb un estudi de camp on s'ha intentat esbrinar en quin grau l'avaluació de fons fotogràfics està sent implementada als arxius catalans.

El segon bloc és el nucli central del treball, on s'han elaborat una sèrie de criteris i protocols per tal de poder donar unes pautes per avaluar fons fotogràfics digitals. Partint del fet que es considera que el procediment d'avaluació va estretament lligat al d'ingrés, s'ha diferenciat entre dos casuístiques possibles: els fons de la mateixa administració a la qual pertany l'arxiu, i els fons aliens a la mateixa.

Finalment, l'última part està dedicada a un estudi de cas: el fons del fotògraf Efrén Montoya a l'Arxiu Històric de Sabadell. S'ha seleccionat una part de la seva producció

per fer una prova d'avaluació, tria i eliminació. A partir d'uns criteris formulats des de l'arxiu, l'avaluació s'ha fet de manera paral·lela per l'autor de les fotografies i per l'arxiu. Els resultats han permès arribar a les conclusions que es desenvolupen a la part final d'aquest treball.

1.2 Hipòtesi de treball i objectius

La hipòtesi de treball plantejada és la següent: l'aplicació dels procediments d'avaluació, tria i eliminació a fons fotogràfics born-digital millorarà i optimitzarà la gestió dels fons fotogràfics digitals custodiats als arxius.

Objectius generals:

- Establir pautes i requisits per l'ingrés de fons fotogràfics born-digital als arxius.
- Establir pautes i requisits per poder aplicar els procediments d'avaluació, tria i eliminació als fons fotogràfics born-digital.

Objectius específics:

- Establir l'estat de la qüestió sobre la literatura tècnica existent.
- Conèixer les experiències pel que fa a l'avaluació, tria i eliminació dels fons fotogràfics a Catalunya, tant de fotografia analògica com digital.
- Analitzar els formats de preservació pels documents fotogràfics digitals.
- Donar una aplicació pràctica de la metodologia proposada a través del fons del fotògraf Efren Montoya.

1.3 Metodologia

Per l'elaboració de l'estat de la qüestió:

- a) Consulta de la literatura tècnica publicada sobre avaluació, tria i eliminació de fons fotogràfics i temes afins.
- b) Elaboració d'un estat de la qüestió sobre el tema.
- c) Elaboració d'una enquesta que s'ha enviat a una selecció d'arxius catalans representatius en referència a la seva tipologia, volum documental que custodien i localització geogràfica.
- d) Anàlisi i explotació de les dades obtingudes.

Per la proposta metodològica i l'estudi de cas:

- a) Estudi del fons documental a treballar: història arxivística del fons i característiques de la documentació que el compona.
- b) Elaboració d'una anàlisi DAFO.
- c) Establiment dels objectius i els recursos.
- d) Elaboració de la proposta metodològica per aplicar els procediments d'avaluació, tria i eliminació.
- e) Entrevista amb el productor de la documentació i proposta de treball.
- f) Avaluació parcial del fons des de l'arxiu, i per part del productor.
- g) Comparació dels resultats i extracció de conclusions.

1.4 Agraïments

En primer lloc voldria agrair la participació desinteressada dels arxiviers que van tenir la paciència i amabilitat de contestar a l'enquesta sobre avaluació de fons fotogràfics: Carme Maria Marugan i Vallbé, Marta Vives Sabaté, Montserrat Ruiz i Anglès, Maria Teresa Solé, Miquel Àngel Riera, Fernando Lázaro Ochoa, Maria Dolors Nieto, Anna Plans Aliberch, Glòria Gimeno, Marta del Planell, Carina Leyes, Immaculada Comes, Alicia Pozo, Francesc Giménez Martí, Jordi Amigó, Joan Soler, Marc Auladell, Carme Adroher Bona, Anna Bonfill Plana, Maria Concepció Saurí, Ricard Benimeli, Jep Martí, Josep Sansalvador, Natalia Navarro, Teresa Ibars, Assumpció Gabernet i Carme Pérez Martín. També voldria donar les gràcies a David Iglesias, Raimon Nualart, Teresa Cardellach i Josep Matas per l'assessorament prestat. Molt important per poder fer l'estudi de cas, i sense la col·laboració del qual no es podria haver desenvolupat l'últim capítol d'aquest treball, ha estat la col·laboració prestada pel productor del fons, Efred Montoya.

Finalment, però no menys important, a la coordinadora dels treballs de final de màster de l'ESAGED, Remei Perpinyà, i als meus tutors David González i Isabel Pardo, pel seu recolzament, la seva constant atenció i les seves genials idees. Moltes gràcies.

2. Estat de la qüestió

Aquest capítol es proposa analitzar què s'ha dit i escrit sobre els procediments d'avaluació, tria i eliminació aplicats a fons fotogràfics i quins aspectes, de tipus més tangencial, s'hauran de tenir en compte a l'hora de dur a terme aquestes polítiques: marc legal, formats d'imatge per la preservació d'aquestes a llarg termini, metadades i suports físics d'emmagatzematge.

2.1 Marc legal

A nivell internacional i nacional no existeix cap regulació específica pel que fa a l'avaluació de fons fotogràfics. Per tant, s'ha de remetre a la legislació de fons documentals de manera genèrica. En aquest sentit, a nivell europeu, tampoc existeix cap normativa que reguli l'avaluació documental, ja que es considera un procediment que va estretament lligat a la legislació de cada Estat. Això vol dir que cada país ha desenvolupat la seva legislació específica pel que fa a avaluació documental.

Les dues normes bàsiques a Catalunya quan es parla d'arxius i patrimoni documental són la *Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català* i la *Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents*. De la primera interessa, bàsicament, la definició que fa de document i de patrimoni documental, ja que a partir d'aquestes definicions marc es podrà saber si la documentació que es vol avaluar, forma part del patrimoni. Segons aquesta llei, un document és "*tota expressió en llenguatge oral, escrit, d'imatges o de sons, natural o codificat, recollida en qualsevol mena de suport material, i qualsevol altra expressió gràfica que constitueixi un testimoni de les funcions i les activitats socials de l'home i dels grups humans, amb exclusió de les obres d'investigació o de creació*"¹. A continuació, passa a esmentar, quins documents formen part del patrimoni documental. En principi, tots els documents produïts o rebuts per les administracions públiques catalanes, per aquest fet, hi formen part de manera automàtica. També ho són tots els documents custodiats en arxius de titularitat pública

¹ Catalunya. *Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents*. DOGC núm. 3437, de 24-7-2001. <http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/SID/Documents/Arxiu/LLEI%2010_2001,%20de%2013%20de%20juliol,%20d%E2%80%99arxius%20i%20documents.pdf> [Consulta: 30/06/2012].

de Catalunya. Pel que fa als documents d'origen privat, són els documents de més de quaranta o cent anys d'antiguitat, en funció de si aquests han estat produïts o rebuts per persones jurídiques (quaranta anys) o persones físiques (cent anys). Es diu, a més a més que, dintre d'aquesta casuística, poden passar a formar part del patrimoni cultural català, documents de menys de cent anys que per les seves característiques físiques tinguin una caducitat inferior a aquest període de temps (per exemple, les fotografies en format fotoquímic).

La llei 10/2001 reitera aquesta definició, ja que quan defineix patrimoni documental remet directament a l'article referent de la llei 9/1993, ampliant el concepte als "*documents de les institucions catalanes medievals i de l'antic règim vinculades a la Corona i els de les administracions de caràcter senyorial i jurisdiccional, singularment els documents inclosos en els fons que pels processos de desamortització són de propietat pública*"².

Els procediments d'avaluació i tria queden regulats al nostre país pel *decret 13/2008, de 22 de gener, sobre accés, avaluació i tria de documents*. Com diu el propi preàmbul del decret, una de les novetats que aporta aquest decret a nivell reglamentari "*és la previsió d'avaluar documents privats que formin part del patrimoni documental català*"³.

Cal que destaquem els següents aspectes:

- Els procediments d'avaluació documental es fan mitjançant resolució de la Comissió Nacional d'Accés, Avaluació i Tria documental (CNAATD) o mitjançant l'aprovació, pel conseller o consellera competent en matèria de cultura, de taules d'avaluació i accés documental.
- Les propostes d'avaluació les ha de fer el o la responsable tècnic de l'arxiu i, aquesta ha de contenir la següent informació: identificació de la documentació concreta que es proposa avaluar; descripció de les característiques de la

² Catalunya. *Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents*. DOGC núm. 3437, de 24-7-2001. <http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/SID/Documents/Arxiu/LLEI%2010_2001,%20de%2013%20de%20juliol,%20d%E2%80%99arxius%20i%20documents.pdf> [Consulta: 30/06/2012].

³ Catalunya. *Decret 13/2008, de 22 de gener, sobre accés, avaluació i tria de documents*. DOGC núm. 5056, de 25-01-2008. <http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/Cultura/Temes/Arxius/Comissio%20Nacional%20d%20Acces/PDF/static%20file/Decret_13_01_2008.pdf> [Consulta: 30/06/2012].

documentació; explicació i justificació dels valors de la documentació; règim aplicable a l'accés a la documentació pública; proposta de resolució d'avaluació.

- En cas que es procedeixi a l'eliminació de documentació, cal: disposar d'un inventari de la documentació a destruir; obtenir l'autorització de la secretaria general o de la direcció de l'organisme o titular de la documentació; comprovar que cap circumstància administrativa o jurídica hagi alterat el termini de conservació fixat per als documents a eliminar.
- Ha d'existir un registre d'eliminació de documentació. Aquest ha de contenir els següents camps: codi de la TAAD o data de la resolució; títol de la sèrie documental; any de la documentació destruïda; organisme productor; volum i suport de la documentació destruïda; data de la destrucció; existència de suport de substitució i descripció d'aquest suport.

Aquests, a grans trets, són els requisits que marca el decret per tota la documentació d'arxiu, ja sigui textual o gràfica. Si analitzem les Taules d'Accés i Avaluació Documental (TAAD), veurem que totes fan referència a sèries documentals de tipus textual. Referent a documentació de tipus fotogràfic, es té constància que per la CNAATD han passat propostes d'eliminació vinculades a l'eliminació de còpies o exemplars que es troben en mal estat de conservació. En aquests casos, però, no s'ha publicat cap taula, sinó que resol directament la secretaria de la Comissió, la qual després dóna compte al Ple. Com a exemple, es pot consultar l'extracte dels acords de l'acta de reunió de la CNAATD de dos de febrer de 2010, on s'informa de l'elaboració "*d'un informe d'aprovació de la destrucció de documentació original en fase molt avançada de deteriorament del Centre de Recerca i Difusió de la Imatge de Girona*"⁴.

2.2 Sobre l'avaluació i tria aplicada a documentació fotogràfica

Abans de tot, cal dir que, a diferència d'altres temes, l'avaluació, tria i eliminació aplicada a fons fotogràfics, és un àmbit que no ha generat molta literatura tècnica. Fins

⁴ Comissió Nacional d'Accés, Avaluació i Tria Documental. Extracte dels acords de la reunió celebrada el dia 2 de febrer de 2010.

<http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/DGPC/Arxius_i_Gestio_Documental/01_Sistema_Arxius_Catalunya/Organs_administracio/CNAATD/Actes/2010.02.02%20ExtractesAcordsPle.pdf>
[Consulta: 30/06/2012].

ara el text de referència per excel·lència sobre avaluació de documentació fotogràfica és l'escrit l'any 1985 per William H. Leary titulat *The Archival appraisal of photographs: A RAMP study with guidelines*⁵. Tot i que es tracta d'un llibre que en molts aspectes ha quedat obsolet (per exemple, no contempla, com és obvi, la problemàtica i massificació dels fons fotogràfics digitals), és important tenir-lo en compte per les directrius generals d'actuació que dona a l'hora d'abordar l'avaluació documental de fotografies. En aquest assaig, i altres de posteriors com es veurà més endavant, quan es parla d'avaluació de fons fotogràfics sempre es menciona i es recalca la importància que té la política d'ingrés del centre. Leary estableix com a criteris bàsics a l'hora d'avaluar un fons o col·lecció fotogràfica:

- Antguitat: entesa com el moment en que es va crear l'objecte fotogràfic.
- Temàtica: en aquest cas l'avaluador ha de ser capaç de discernir quins temes tindran interès per l'investigador del futur.
- Originalitat: si es tracta d'un negatiu, una còpia vintage o una còpia actual.
- Identificació: la quantitat de dades descriptives que acompanyen a la fotografia.
- Qualitat: si la imatge està ben enfocada, la gama de tons és completa o la composició és correcta.
- Quantitat: si el número de fotografies és massiu.
- Accessibilitat: règim d'accessibilitat per part dels usuaris. Si el donant posa algun tipus de restricció, que aquesta expiri el més aviat possible.
- Identitat del fotògraf: en la mesura del possible, s'hauria d'intentar tenir identificat el nom del fotògraf. Tot i això, Leary apunta que el fet que el fotògraf no estigui identificat o sigui poc conegut, no hauria d'implicar la desqualificació del fons fotogràfic.

A continuació dona directrius específiques segons la procedència i temàtica de les fotografies. Diferencia entre fotografies oficials (generades per òrgans governamentals) i fotografies no oficials, entre les quals inclou la fotografia de premsa, la fotografia comercial i la generada per aficionats. Pel cas d'aquest treball, interessa el que diu referent a la fotografia de premsa. Distingeix dues problemàtiques principals per avaluar aquest tipus de fons: per una banda, determinar quins fons de premsa s'han de conservar als arxius (tenint en compte el volum, l'organització dels documents, els drets de reproducció, si s'ha fet una depuració prèvia i quins criteris

⁵ LEARY, William H. *The Archival appraisal of photographs: a RAMP study with guidelines*. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 1985. 129 p.

s'han seguit per fer-la, i els requisits de conservació). El segon problema que menciona Leary al qual s'enfrontarà l'avaluador d'aquests tipus de fons són les fotografies provinents d'agència i que, per tant, poden ser eliminades ja que estaran repetides als fons d'altres diaris, i el que denomina "*fotos mundanes*" (per exemple, la fotografia d'una tempesta), les quals també considera que han de ser eliminades o, si més no, triades.

Partint d'aquest text de Leary, a Catalunya s'han publicat alguns articles referents al tema. L'any 1996, les quartes Jornades Antoni Varés van dedicar diverses ponències i comunicacions. M. Àngels Suquet i Josep Pérez Pena⁶ presentaven la seva proposta. En general, segueixen de manera bastant fidel a Leary, i, com en el cas anterior, encara no es menciona la casuística dels fons fotogràfics digitals. Pérez Pena i Suquet remarquen el fet que a l'hora de depurar un fons fotogràfic es treballi a nivell de sèrie, per evitar que les fotografies quedin fora del seu context.

A la mateixa edició de les Jornades Antoni Varés, Maria Teresa Solé Gabarra⁷ va presentar una comunicació titulada "L'avaluació de les fotografies". Les conclusions a les que arriba són molt similars a les de Leary: proposa gairebé els mateixos criteris bàsics per avaluar els fons fotogràfics i matisa la importància del procediment d'ingrés dels fons.

Finalment, durant les mateixes jornades Jesús Robledano Arillo⁸ parlava de la selecció als arxius fotogràfics de premsa. Entre altres aspectes, el més interessant d'aquesta comunicació és la proposta de metodologia que fa per a la selecció. Distingeix onze passos, ja sigui per una selecció per unitats o per lots (sèries):

1. Estudi de les necessitats dels usuaris.
2. Recuperació dels documents del fons.
3. Anàlisi del fons fotogràfic tenint en compte els valors informatius, tècnics i probatoris dels documents.

⁶ PÉREZ PENA, Josep; SUQUET I FONTANA, M. Angels. "Consideracions sobre l'avaluació i tria de les fotografies". *Quartas jornades Antoni Varés* (1996), p. 230- 245.

⁷ SOLÉ GABARRA, Maria Teresa. "L'avaluació de les fotografies". *Quartas jornades Antoni Varés* (1996), p.45- 63.

⁸ ROBLADANO ARILLO, Jesús. "La selección en los archivos fotográficos de prensa: estado de la cuestión y necesidades actuales y futuras". *Quartas jornadas Antoni Varés* (1996), p.203- 213.

4. Registre de dades.
5. Devolució dels documents al fons.
6. Estudi d'altres fons que poden ser utilitzats com a fons per l'obtenció de fotografies.
7. Anàlisi de la informació.
8. Presa de decisions.
9. Completat de les fitxes de registre de dades.
10. Actuacions d'adquisició, eliminació, reindexació o reinstal·lació dels fons. Especifica que en el cas d'eliminació, cal conservar mostres de cada lot i proposa les següents tècniques de mostreig: exemplar únic o testimoni; mètode selectiu a partir d'un criteri subjectiu; mètode sistemàtic; mètode aleatori.
11. Registre de les actuacions portades a terme en un informe definitiu.

Per trobar alguna referència al que seria l'avaluació vinculada a fons fotogràfics digitals ens hem de referir al manual *Photographs. Archival care and management* de Mary Lynn Ritzenthaler i Diane Vogt- O'Connor, publicat per la Society of American Archivist⁹. El capítol dedicat a l'avaluació i les adquisicions és summament interessant. Com el mateix títol del capítol indica, vincula l'avaluació als processos d'adquisició i ingrés dels fons a l'arxiu, de manera que els fons siguin avaluats previ ingrés a la institució. Dóna directrius per establir polítiques d'ingrés i instruccions per localitzar fons candidats a ingressar a l'arxiu. A l'hora d'avaluar els fons fotogràfics dóna les següents recomanacions:

1. Que el fons s'adapti als objectius temàtics de la institució.
2. Coneixement de la provenença del fons i coneixement de la cadena de custòdia.
3. Profunditat dels temes, gèneres i formats.
4. Condicions d'ingrés i costos.
5. Grau de documentació.
6. Proporció de material rellevant o únic.
7. Autenticitat.

⁹ RITZENTHALER, Mary Lynn; VOGT- O'CONNOR, Diane. *Photographs. Archival Care & Management*. Chicago: Society of American Archivist, 2006. 529 p.

També dediquen un apartat a la tria i a l'eliminació. Dóna la possibilitat que aquesta tasca la dugui a terme el productor del fons o l'arxiver. Distingeixen les següents possibilitats:

1. Eliminació de còpies múltiples.
2. Eliminació d'imatges similars (el que ells anomenen "near duplicates").
3. Tria foto a foto. Adverteix de que es tracta d'una tasca intensiva i cara.
4. Tria estadística, de manera aleatòria.
5. Processament selectiu: si es tracta de col·leccions ben organitzades i tenim espai per emmagatzemar les fotografies, es proposa processar les fotografies a mesura que els usuaris les demanen.
6. Arxius satèl·lits: que el productor custodifí la documentació d'acord amb els estàndards proposats per l'arxiu.

Aquesta és la única publicació que fa referència a l'avaluació de fotografies *born-digital*. Adverteix dels problemes específics que poden presentar aquest tipus de fons: utilització de formats propietaris per part dels fotògrafs, captura de les metadades, migració dels fitxers a formats de preservació i problemes de memòria suficient per contenir les dades. A més a més, destaca que la preservació d'aquestes fotografies hauria de començar des del dia que es creen, treballant conjuntament amb els fotògrafs, formant-los per a què ells mateixos duguin a terme les tasques d'avaluació i tria de les seves pròpies fotografies.

2.3 Les fotografies born-digital

A continuació es farà una breu referència a l'estat de la qüestió sobre temes que ens interessin de manera més tangencial per poder treballar amb fons fotogràfics digitals: quins formats són considerats de preservació a llarg termini per diverses institucions arxivístiques nord-americanes, suports físics d'emmagatzematge i metadades.

2.3.1 Formats d'imatge digital per la preservació a llarg termini

L'any 2003, Caroline Arms i Carl Fleischhauer de la Library of Congress¹⁰ presentaven el que ells consideraven factors de decisió a l'hora d'escollir formats d'imatge digital per la preservació a llarg termini. Tot i que gairebé han passat deu anys des d'aquesta publicació, els factors de decisió que aporten encara són vigents. Distingeixen entre tres tipus de factors: factors de sostenibilitat, qualitat i funcionalitat.

Els factors de sostenibilitat són set:

- **Obertura:** existència d'especificacions tècniques completes i d'eines per validar la integritat tècnica del format, i en quin grau són accessibles per aquells que creen continguts digitals.
- **Adopció:** fins a quin grau aquest format està sent utilitzat per creadors i usuaris de les fonts d'informació. Segons aquests autors, aquells formats més utilitzats serà més difícil que quedin obsolets i és més fàcil que la indústria creï eines per migrar-los.
- **Transparència:** grau en que la representació digital és oberta a l'anàlisi directa amb eines bàsiques, la qual cosa, facilitaria, en un futur, la seva migració. Això va lligat al contingut textual dels fitxers, si aquest fa servir codificacions estàndards i si aquesta informació està estructurada en l'ordre natural de lectura.
- **Autodocumentats:** els objectes digitals han d'incloure metadades descriptives, tècniques i administratives.
- **Dependències externes:** en quin grau el format depèn d'un hardware, sistema operatiu i software específic.
- **Impacte de les patents:** l'existència de patents pot alentir el desenvolupament de codificadors de codi lliure i els decodificadors i preus pel software per transcodificar formats obsolets es poden convertir en llicències molt cares.
- **Mecanismes de protecció tècnica:** la implementació de mecanismes com la encriptació que pot impedir la preservació del contingut per part d'un repositori de confiança.

¹⁰ ARMS, Caroline; FLEISCHHAUER, Carl, *Digital Formats for Sustainability, Functionality and Quality*. Washington: Library of Congress, 2003. 6 p.

Els factors de qualitat i funcionalitat són cinc:

- Interpretació: vista de les imatges en pantalla i sobre paper.
- Claredat: grau al qual les imatges d'alta definició poden ser representades amb aquest format.
- Manteniment del color: grau en que és representada l'escala de color.
- Suport d'efectes gràfics i tipografies.
- Funcionalitats més enllà de la interpretació de les imatges (per exemple, models 3D).

Abans de parlar dels possibles formats que podem trobar d'imatge digital cal distingir entre el concepte de "màster d'arxiu" i formats de difusió o accés. Els National Archives and Records Administration (NARA) a les *Technical Guidelines for Digitizing Cultural Heritage Materials*¹¹ atribueixen als màsters les següents característiques: representen contingut digital que l'organització vol que sigui de conservació permanent; font d'on sortiran duplicats i derivats per a la consulta (els quals seran en format de difusió). Per tant, aquells que es consideren formats aptes per ser màsters d'arxiu són els que escollirem com a formats de preservació. Aquest text compara els diversos formats d'imatge existents i recomana els següents (del tipus raster o bitmat, formats a partir d'una matriu de píxels):

1. TIFF

- El considera el format més acceptat i preferit com a màster d'arxiu.
- Codificació simple.
- Dissenyat per a ser extensible i adaptar-se a l'evolució tecnològica.
- Compatible amb alta profunditat, 16 bites.
- No comprimit i, per tant, sense pèrdues.
- Suporta capes, canals alpha.
- Molt utilitzat i amb més de 10 anys d'existència.
- No apropiat com a document d'accés via web.
- La norma ISO 12639:2004 estableix els estàndards per aquest tipus de format.

¹¹ FADGI (Federal Agencies Digitalization Initiative), *Technical Guidelines for Digitizing Cultural Heritage Materials: Creation of Raster Image Master Files*, EUA: NARA, 2010, 101 p. Disponible també en línia <http://digitizationguidelines.gov/guidelines/FADGI_Still_Image-Tech_Guidelines_2010-08-24.pdf> [Consulta: 30/06/2012].

2. JPEG2000

- Segons aquest grup, aquest format va guanyant acceptació com a màster d'arxiu. De totes maneres, als NARA es pregunten si s'estan creant als arxius dos tipus de màster: els TIFF i els JPEG2000.
- La seva codificació és més complexa que els formats TIFF.
- Suporta diversos tipus de profunditat.
- Suporta metadades extensibles en format XML. També suporta informació IPTC.

3. JFIF/JPEG

- Només recomanat per a documents d'accés. No recomanat per a text o dibuixos.
- Compressió amb pèrdues però la majoria del software permet ajustar el nivell de compressió.
- Fitxers més petits.
- Compatible amb alta resolució
- Només suporta un nombre determinat de metadades tècniques.
- No apropiat per editar imatges: la imatge queda molt degradada després de tres modificacions.

4. PDF

- No recomanat com a màster d'arxiu.
- Pot contenir dades raster, vectorials i de text.
- Suporta diversos esquemes de compressió.

5. PNG

- Pot ser adoptat com a màster d'arxiu, però el seu ús no està generalitzat.
- Format raster simple.
- Compatible amb alta resolució.
- Compressió sense pèrdues.

A banda queda el tema dels formats Raw, també coneguts com a negatius digitals, els quals capturen la informació però no la processen. Existeixen tants tipus de formats Raw com marques de càmeres digitals. El dubte és si aquests fitxers Raw han de ser conservats també com un màster d'arxiu.

El model per excel·lència d'esquema de metadades de preservació és PREMIS¹³. Les metadades de preservació són definides pel model PREMIS com la informació que utilitza un repositori per suportar el procés de preservació digital. El diccionari de metadades PREMIS modela cinc entitats bàsiques: l'objecte digital, l'entitat intel·lectual, l'esdeveniment, l'agent i els drets.

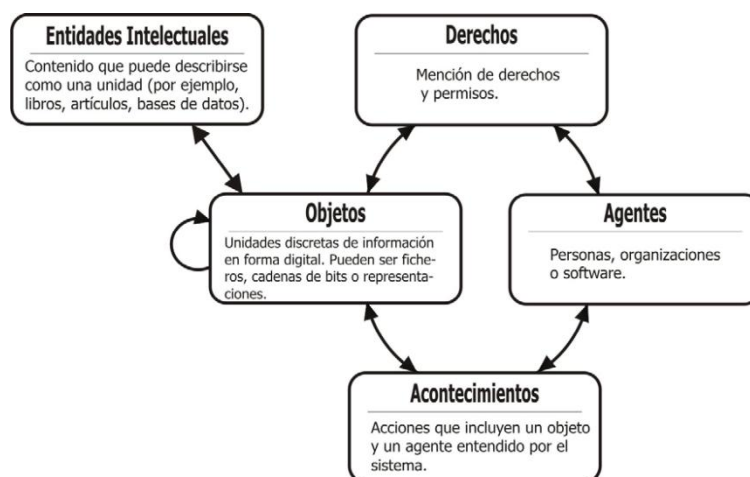

Figura 2. Entitats bàsiques de PREMIS. Font: *Entender PREMIS* de Priscilla Caplan

D'aquests cinc grups, l'entitat més vinculada a la preservació de fotografies, segons David Iglésias¹⁴, és l'entitat "objecte digital". Per aquesta entitat, PREMIS pot registrar la següent informació: identificador únic de l'objecte, fixació de la informació, mida, format, nom original de l'objecte, informació sobre la seva creació, informació sobre els inhibidors, informació sobre les seves propietats significatives, informació sobre l'entorn, on i en quin suport s'emmagatzema, informació sobre la signatura digital i relació amb altres objectes i altres entitats.

Per les metadades descriptives existeixen diversos esquemes, com per exemple Dublin Core o l'EAD (Encoded Archival Description)¹⁵. Però, tot i que aquests esquemes també són vàlids per descriure fotografia, destaca l'esquema Sepiades

¹³ PREMIS, Preservation metadata. <<http://www.loc.gov/standards/premis>> [Consulta: 30/06/2012].

¹⁴ IGLESIAS, David, *La fotografía digital en los archivos. Qué es y cómo se trata*. Gijón: Trea. 2008, pg.87.

¹⁵ AAVV, *Encoded Archival Description Tag Library*, Chicago: The Society of American Archivist. 2002. 314 p. Disponible també en línia <http://www2.archivists.org/sites/all/files/EAD2002TL_5-03-V2.pdf> [Consulta: 30/06/2012].

(Sepia data element set)¹⁶, ja que es tracta d'un esquema pensat específicament per fotografia. David Iglesias¹⁷ resumeix les aportacions d'aquest esquema de la següent manera:

- Descripció multinivell segons el model de l'ISAD(G).
- Diferenciació entre la imatge visual i la imatge física.
- Incorpora elements pertanyents als esquemes de metadades administratives, tot i que només recomana que sigui pres com a referència per les metadades descriptives.

Existeixen molts altres estàndards i models de metadades però cal citar dos models més. Per un costat Exif¹⁸, que, de fet, és considerat un format. És en realitat, una extensió de metadades vinculada als fitxers TIFF i JPEG, i utilitzat per les càmeres digitals. D'aquesta manera, en el moment de la captura de la imatge, la càmera registra de manera automàtica dades com la data i l'hora, el model de càmera i diverses dades vinculades a la configuració d'aquesta. Vinculat al format Exif podem trobar l'esquema de metadades IPTC¹⁹, un model d'intercanvi d'informació dissenyat per *l'International Press Telecommunications Model*, i desenvolupat en el marc de les ciències de la comunicació. Aquest esquema de metadades el fan servir agències com la "European Alliance of News Agencies", Reuters, "Agence France Presse" o la "Newspaper Association of America", per citar algunes de les més importants.

¹⁶ KLIJN, Edwin; LUSENET, Yola de, *Sepiades. Cataloguing photographic collections*. Amsterdam: European Commission on Preservation and Access. 2004. 49 p. Disponible també en línia <www.ica.org/download.php?id=1266> [Consulta: 30/06/2012].

¹⁷ IGLESIAS, David, *La fotografía digital en los archivos. Qué es y cómo se trata*. Gijón: Trea. 2008, p.89.

¹⁸ Japan Electronics and Information Technology Industries Association, *Exchangeable image file format for digital still cameras: Exif Version 2.2, 2002*, 154 p. Disponible també en línia <<http://exif.org/Exif2-2.PDF>> [Consulta: 30/06/2012].

¹⁹ International Press Telecommunications Council, <<http://www.iptc.org/site/Home/>> [Consulta: 30/06/2012].

2.3.3 Suports físics d'emmagatzematge

Els NARA²⁰ recomanen emmagatzemar els fitxers digitals en discs durs del tipus RAID (sistema d'emmagatzematge amb diversos discs durs que es perceben com una unitat), preferiblement als discos òptics, bàsicament per temes de conservació i seguretat dels fitxers.

Sobre la conservació dels servidors és interessant l'estudi presentat l'any 2007 per Eduardo Pinheiro, Wolf Dietrich Weber i Luiz André Barroso²¹, on arriben a la conclusió que no existeix una relació clara entre els errors de disc amb les altes temperatures fruit del funcionament del mateix servidor o amb la utilització més intensiva d'aquests, i apunten altres causes que poden afectar els servidors. Vivek Navale²² dels NARA parla d'una d'aquestes causes, l'error durant la primera escriptura al disc, la qual cosa produeix danys irreparables. De totes maneres, es tracta d'estudis molt pioners i caldrà estar atents a l'evolució del mercat i a nous estudis. Mark H. Kryder i Chang Soo Kim²³ mencionen l'any 2020 com el moment aproximat on tecnologies alternatives, com PCRAM (Phase Change Random Acces Memory) i STTRAM (Spin Transfer Torque Random Acces Memory), substituiran els discs durs de memòria.

Tornant als NARA, recomanen també la realització de còpies back-up en cintes magnètiques. Aquestes cintes magnètiques, segons els National Archives del Regne Unit, tenen una esperança de vida aproximada de trenta anys. En cas d'utilitzar discos òptics (DVD i CD), cosa que no recomanen, diuen que aquests han de ser de qualitat

²⁰ FADGI (Federal Agencies Digitalization Initiative), *Technical Guidelines for Digitizing Cultural Heritage Materials: Creation of Raster Image Master Files*, EUA: NARA, 2010, 101 p. Disponible també en línia <http://digitizationguidelines.gov/guidelines/FADGI_Still_Image-Tech_Guidelines_2010-08-24.pdf> [Consulta: 30/06/2012].

²¹ BARROSO, Luiz André; PINHEIRO, Eduardo; WEBER, Wolf- Dietrich, *Failure Trends in a Large Disk Drive Population*, California: Google Inc., 2007. 13 p.

²² NAVALE, Vivek, *Predicting the life expectancy of Modern Tape and Optical Media*, US, 2005, 14 p. També disponible en línia <www.rlg.org/en/page.php?Page_ID=20744#article3> [Consulta: 30/06/2012].

²³ KRYDER, Mark H.; SOO KIM, Chang, *After Hard Drives- What comes next?*, Pittsburgh, 2009, 8 p.

arxiu²⁴, i han de ser manipulats i arxivats de manera correcta, és a dir, mantenint-los a una temperatura i humitat relativa adequats.

També existeix l'opció d'emmagatzemar la informació als coneguts com "núvols digitals", però sempre sabent on es troben els servidors i que aquests no estiguin fora dels límits de la Unió Europea, ja que ens podem trobar amb problemes de tipus legal. A més a més, és convenient fer un estudi dels costos d'emmagatzemar informació al núvol.

2.4 Experiències

Finalment, hem volgut preguntar-nos sobre quin és l'estat de la qüestió real, a Catalunya, pel que fa a l'avaluació de fons fotogràfics. Donat que molts arxius del nostre país custodien documentació fotogràfica, però que pocs d'ells poden destinar personal especialitzat per tenir-ne cura, hem volgut saber si alguna vegada s'han plantejat o han pogut aplicar l'avaluació als seus fons fotogràfics. Per esbrinar-ho, s'ha enviat una enquesta via correu electrònic (veure annex 1) a 53 arxius de tot Catalunya, dels quals, han contestat 27. L'enquesta consta de 10 preguntes, les quals es poden dividir en tres blocs: característiques de la documentació fotogràfica que custodia l'arxiu, aplicació real d'avaluació en fons fotogràfics i opinió sobre la necessitat o no d'aplicar aquest procediment a aquest tipus de fons.

L'elecció dels arxius a enquestar no és aleatòria. Els criteris per triar-los han estat: representativitat geogràfica; representativitat a nivell de tipologia (privats, públics, municipals, provincials, etc...); i, finalment, arxius especialitzats i altres que no, és a dir, arxius exclusivament fotogràfics o amb un departament especialitzat i arxius amb documentació de tot tipus.

²⁴ Per qualitat arxiu ens referim a discos fabricats amb materials que assegurin una conservació a llarg termini dels discs. En general, es considera que els discos que utilitzen partícules d'or a la capa reflectant tenen una esperança de vida més llarga.

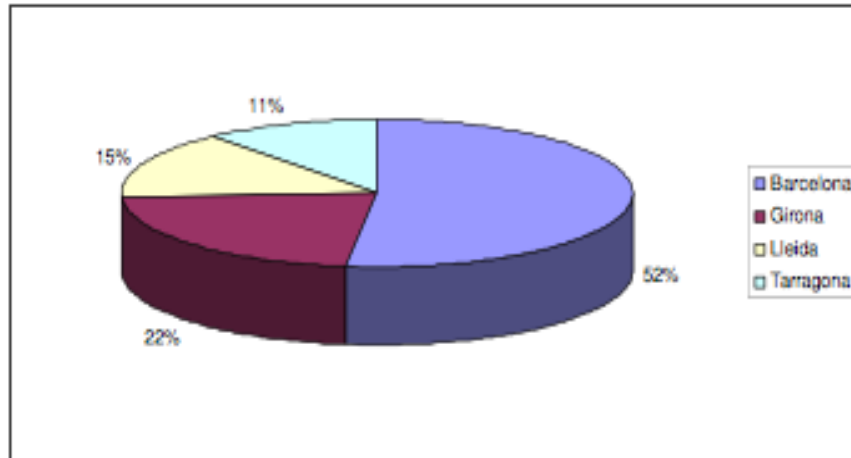

Figura 3. Percentatges d'arxius enquestats per províncies

Si passem a analitzar els resultats, per províncies, el 52% dels arxius són de Barcelona; el 22% de Girona; el 15% de Lleida i el 11% de Tarragona. Per tipologies, gairebé tres quarts del total són arxius municipals. La resta està composta per arxius comarcals, de les diputacions provincials i, en menor mesura, per arxius privats. Gairebé la totalitat dels arxius enquestats, un 96%, custodien documentació fotogràfica. D'aquests, també gairebé tots, el que conserven és fotografia analògica i digitalitzada (és a dir, exemplars digitals d'originals analògics). En canvi, quan es tracta de documentació born-digital, els percentatges varien una mica més: custodien documentació born-digital un 70% dels arxius enquestats.

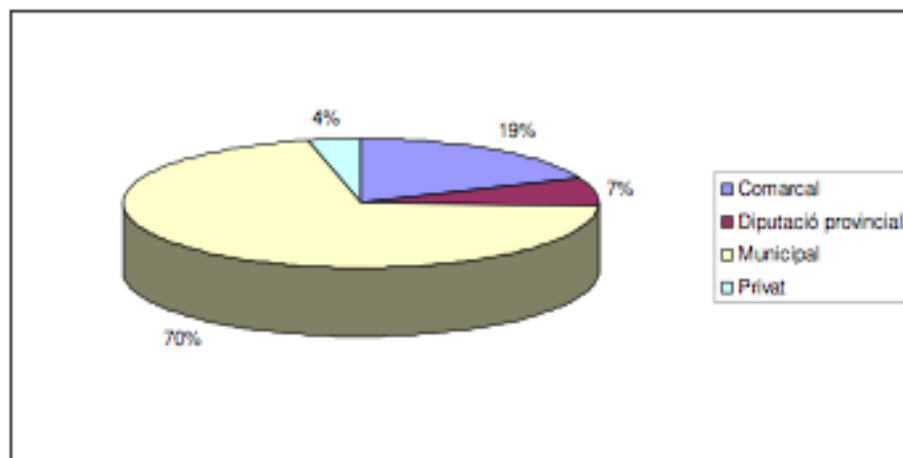

Figura 4. Percentatges d'arxius per tipologies

A les preguntes de si algun cop han eliminat exemplars de fotografia analògica o born-digital, només un 11% han eliminat positius analògics. El percentatge baixa a un 7% en el cas de negatius analògics. En canvi, quan parlem de fotografia born-digital, el

percentatge puja fins a un 15%. Les raons per eliminar fotografia analògica, tant positius com negatius, són dues: duplicats (67%) o mal estat de conservació dels exemplars (33%). Pel que fa a la fotografia born-digital, tres quarts dels arxius eliminen per tractar-se d'imatges reiteratives, i un quart, per no complir amb els estàndards de qualitat del centre.

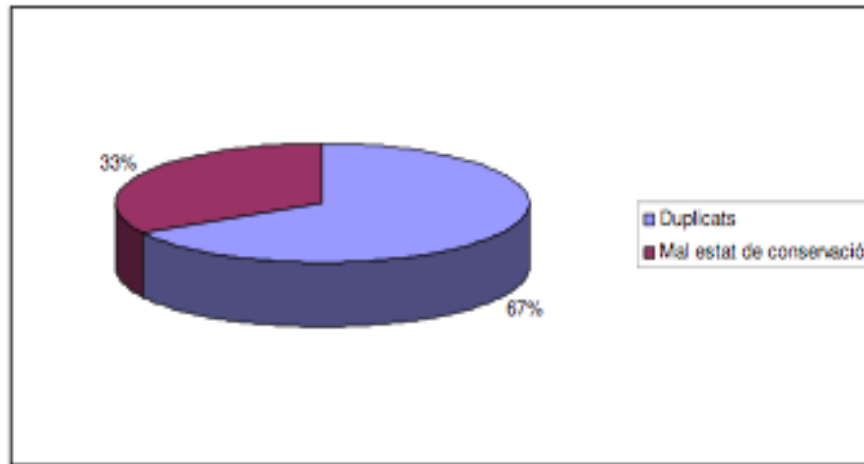

Figura 5. Raons per la eliminació de fotografia analògica

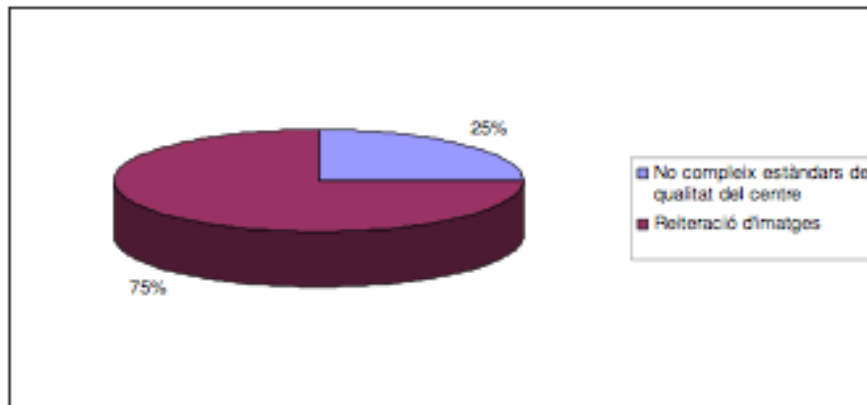

Figura 6. Raons per la eliminació de fotografia born-digital.

L'última pregunta del qüestionari, de tipus obert, deia: "Quins creus que serien els criteris òptims per aplicar els procediments d'avaluació, tria i eliminació a fons fotogràfics digitals?". És en aquesta pregunta on els arxivers i arxiveres han pogut expressar de manera lliure la seva opinió respecte al tema que tractem. En general, tothom està d'acord en que s'han d'establir uns criteris per poder dur a terme aquests procediments amb fotografia. Només un cas s'ha pronunciat en contra, per considerar que encara és massa d'hora per aplicar aquests criteris a la documentació fotogràfica, ja que en molts casos, sempre segons aquest arxiver, "es té un desconeixement bastant profund del que és un document fotogràfic".

La resta estan d'acord amb aplicar criteris d'avaluació a fons fotogràfics, en general predomina l'opinió que s'han d'eliminar duplicats, imatges reiteratives i/o de mala qualitat. És interessant l'aportació que fa una arxivera que és tenir en compte el motiu pel qual es conserva el fons (per l'autor, per la temàtica, etc...). Des d'un altre arxiu també apunten la possibilitat de delimitar als fotògrafs el número de fotografies per reportatge, abans que aquests ingressin a l'arxiu. Finalment també es menciona la possibilitat de creació de protocols de gestió d'imatges digitals, pel que fa a les transferències que pot fer el mateix ajuntament al qual pertany l'arxiu.

És bastant significatiu que quan es pregunta si s'han eliminat exemplars analògics i/o digitals, el percentatge d'eliminació d'exemplars born-digital sigui més alt que el dels analògics, tot i que en volum, de moment, hi ha poca documentació born-digital. Si bé encara són pocs els arxius que s'atreveixen a eliminar, aquesta dada ens demostra una tendència que tendirà a augmentar en el futur: l'arribada massiva de fons fotogràfics *born-digital* obligarà a l'arxiver a aplicar els procediments d'avaluació, tria i eliminació. A més a més, quan es pregunta per les raons per les quals s'eliminen aquestes fotografies, un 75 % diu que és per reiteració d'imatges i només un 25% per no complir amb els estàndards de qualitat del centre. Això demostra que encara aquesta eliminació no està regulada del tot, és a dir, eliminar duplicats o imatges reiteratives és una tasca relativament fàcil en la qual no t'arrisques a res. En canvi, dir que elimines perquè les imatges no compleixen els estàndards de qualitat del centre, implica que prèviament has desenvolupat uns protocols en els quals s'estableixen quins requisits han de tenir les imatges que ingressaran al teu centre.

El que a continuació es pretén és donar unes possibles pautes per a que els centres puguin crear els seus protocols per avaluar els fons fotogràfics digitals que hagin d'ingressar, de manera que, en un futur, els percentatges que abans hem comentat, estiguin més equilibrats.

3. Proposta de metodologia per a l'avaluació i tria de la documentació

El punt de partida del procediment d'avaluació de fons fotogràfics digitals és la proposta d'una sèrie de criteris comuns que es consideren bàsics per enfrontar-se a l'avaluació d'aquests tipus de fons. El segon pas és la distinció entre el que serien els fons de la mateixa institució en la qual està integrat l'arxiu (per exemple, un arxiu municipal amb els fons fotogràfics que genera el mateix Ajuntament) i el que s'han denominat "*fons aliens a la institució*", és a dir, fons el productor del qual difereix del productor del fons de la institució que es fa càrrec de la gestió. Cal fer aquesta distinció perquè, com veurem a continuació, el procediment és diferent ja que varia, entre altres coses, el moment en que es fa l'avaluació i quins són els responsables d'aquesta. En tots dos casos, però, hem de dir que el procediment d'avaluació va molt lligat al d'ingrés²⁵, i, per tant, els criteris d'avaluació que proposarem s'han de tenir ben clars des del moment en què es decideix que la documentació ingressi a la nostra institució.

3.1 Criteris d'avaluació comuns

Els criteris que nosaltres proposem per tal d'avaluar fotografia són de dos tipus, físics i iconològics. El procediment s'ha de dur a terme ítem per ítem. Serà més senzill si les fotografies estan agrupades per reportatges i si estan ben autodocumentades (metadades).

a) Físics:

- Les fotografies han de complir uns estàndards mínims de qualitat. Basant-nos en les recomanacions que fan els NARA²⁶, proposem que els formats marcats

²⁵ Per exemple, al manual *Photographs. Archival Care & Management*, publicat l'any 2006 per la "Society of American Archivist", Diane Vogt- O'Connor, tracta al mateix capítol el que en anglès s'anomena "appraisal and acquisitions".

²⁶ FADGI (Federal Agencies Digitalization Initiative), *Technical Guidelines for Digitizing Cultural Heritage Materials: Creation of Raster Image Master Files*, EUA: NARA, 2010, 101 p. Disponible també en línia <http://digitizationguidelines.gov/guidelines/FADGI_Still_Image-Tech_Guidelines_2010-08-24.pdf> [Consulta: 30/06/2012].

com a preferibles a l'hora de capturar les imatges siguin, en primer lloc, el format TIFF no comprimit, per tractar-se d'un format àmpliament acceptat, i per considerar-se com el preferit per màster d'arxiu. Aquest hauria de tenir, com a mínim, una resolució de 500 dpi i una profunditat de 8 bits per l'escala de grisos i 24 bits en color²⁷. L'alternativa al TIFF, i que també podríem considerar un format adequat per conservar a l'arxiu, és JPEG2000, el qual, segons els mateixos NARA, seria l'alternativa màster d'arxiu en format TIFF. Finalment, però ja en casos molt puntuals, es podria arribar a acceptar el format JPEG sempre que aquest fos d'alta qualitat, amb poca compressió i que no hagués estat molt manipulat pel fotògraf.

Una menció a part es mereix el format RAW, és a dir, l'original de càmera que conté tota la informació d'origen. En principi, podria ser considerat el format ideal com a màster d'arxiu. El problema que presenta és que no existeix un format RAW universal, sinó que cada marca de càmeres de fotografiar té un RAW determinat. Existeix, però, una iniciativa coneguda com OpenRAW que pretén crear un format RAW lliure, no propietari. Considerem que, fins que aquest no hagi estat universalitzat, per davant d'ell, passarà com a preferent el TIFF.

Queden descartats formats com GIF, els quals són formats comprimits amb pèrdues, pensats com a formats d'accés (principalment per internet) i no com a formats d'arxiu.

b) Iconològics:

- Existeixen duplicats d'una mateixa fotografia. Si es tracta exactament de la mateixa fotografia, amb les mateixes característiques físiques i iconològiques, eliminar un dels duplicats. Si hi ha algun tipus de variació física, conservar aquella de major qualitat o que més s'avingui amb els estàndards de qualitat de l'arxiu. Per exemple, ens podríem trobar amb el cas d'un fotògraf que captura en RAW, treballa les imatges en TIFF i algunes les transforma en JPEG per poder-les enviar per correu electrònic. En aquest cas, es proposa conservar la imatge en format TIFF i eliminar el fitxer RAW i JPEG.

²⁷ CBUC, *Estàndards de digitalització: requeriments mínims (actualitzat a octubre 2010)*, Barcelona, 2010, 6 p. Disponible en línia: < <http://www.recercat.net/handle/2072/97495> > [Consulta: 30/06/2012].

- Fotografies d'un mateix reportatge que, tot i no ser exactament iguals, són molt similars. En aquest cas es proposa conservar aquells exemplars on els personatges representats siguin més fàcilment identificables. Per exemple, si tenim dues fotografies, on el mateix personatge apareix en una de cara i en l'altre d'esquenes, conservar aquella on apareix de cara. Si es tracta d'un grup de personatges, conservar aquella on la majoria sigui identificable.
- Eliminar fotografies desenfocades o borroses. També aquelles fotografies massa fosques o cremades.

3.2 Avaluació de fons institucionals

Definits quins són els criteris generals que han de regir l'avaluació de qualsevol fons fotogràfic digital, concretem ara quins són els passos específics segons sigui la procedència del fons. La clau, en el cas dels fons institucionals, és que l'avaluació haurà de ser feta, sempre, pels mateixos productors abans de l'ingrés, seguint els paràmetres que prèviament haurà determinat l'arxiu. Però anem per passos.

Com amb qualsevol altra sèrie en paper o digital, els fons fotogràfics es transferiran a l'arxiu en el moment que estipuli el calendari de transferències. Transferir fons fotogràfics digitals hauria de suposar la mateixa feina que transferir qualsevol altre sèrie a l'arxiu: si amb els expedients en paper demanem que no hi hagin clips, gomes, fotocòpies, etc... amb la documentació digital hauria de passar el mateix. I amb les fotografies exactament igual. Per aquest motiu, és molt important que des del servei d'arxiu es formi als tècnics i administratius que manipulen aquesta documentació sobre la importància de crear uns fitxers amb les condicions de qualitat suficients per a que després puguin ser preservats i conservats a l'arxiu. I que si hi ha documentació que no té prou qualitat, aquesta ja no es transfereixi. En aquest cas, tal i com assenyalen Mary Lynn Ritzenthaler i Diane Vogt-O'Connor²⁸, la preservació de fons fotogràfics born-digital comença des del dia en que aquests fitxers es creen. Aquestes autores recomanen que des de l'arxiu es treballi conjuntament amb els fotògrafs per poder esbrinar:

- Com registren i editen les imatges.

²⁸ RITZENTHALER, Mary Lynn; VOGT- O'CONNOR, Diane. *Photographs. Archival Care & Management*. Chicago: Society of American Archivist, 2006, p.117.

- Quins volums de documentació generen per poder saber quin és el volum aproximat de documentació que passarà a l'arxiu.

Com a mètode de formació, aquestes mateixes autores recomanen agafar com exemple una petita part de la producció de cada fotògraf, per treballar conjuntament l'avaluació del fons amb els mateixos creadors. A part del criteris d'avaluació que he esmentat al principi del capítol, en aquesta formació s'ha d'insistir, principalment en dos factors:

- Les metadades que haurien de complimentar els fotògrafs a l'hora de processar les fotografies. Per un costat tindriem les metadades tècniques que automàticament captura la càmera (model Exif). D'altra banda seria recomanable crear el nostre esquema de metadades, seguint models com EAD o IPTC, que recollís, entre altres, les següents dades: títol, autor, dades sobre la reproducció, ubicació i paraules clau.
- També seria recomanable que a l'hora d'organitzar els fitxers a la memòria del disc o del servidor, ho fessin per reportatges, la qual cosa facilitarà molt la posterior feina d'avaluació, tria i eliminació.

El treball conjunt amb els fotògrafs pot generar la incorporació de nous criteris que, prèviament pactats amb l'arxiu, poden ser inclosos en aquesta llista. Sigui com sigui, un cop la llista de criteris per avaluar les fotografies estigui pactada i tancada, s'han d'organitzar sessions de formació amb les persones de la institució que gestionen les fotografies, als quals se'ls explicarà aquests criteris i quin és el procediment que han de seguir per tal de dur-lo a terme.

Realitzat aquest treball previ, podrem implementar el procediment d'avaluació abans de la transferència. Un cop escollides quin grup de fotografies es volen transferir a l'arxiu, els responsables de la documentació hauran d'avaluar la documentació, segons els paràmetres abans esmentats, i si aquesta cal que sigui sotmesa als procediments de tria i eliminació, s'haurà de fer un inventari de les fotografies eliminades, en el qual s'haurà d'especificar:

- Dates d'avaluació
- Data d'eliminació
- Nom de l'avaluador
- Número total de fitxers eliminats.
- Formats.

- Pes.
- Temàtica.
- Motiu pel qual s'eliminen.

Feta l'avaluació, aquesta es transferirà a l'arxiu, juntament amb el registre de les fotografies eliminades. Si la transferència s'ha fet complint tots el passos esmentats anteriorment, aquesta ingressarà a l'arxiu per continuar amb els procediments necessaris per la seva explotació.

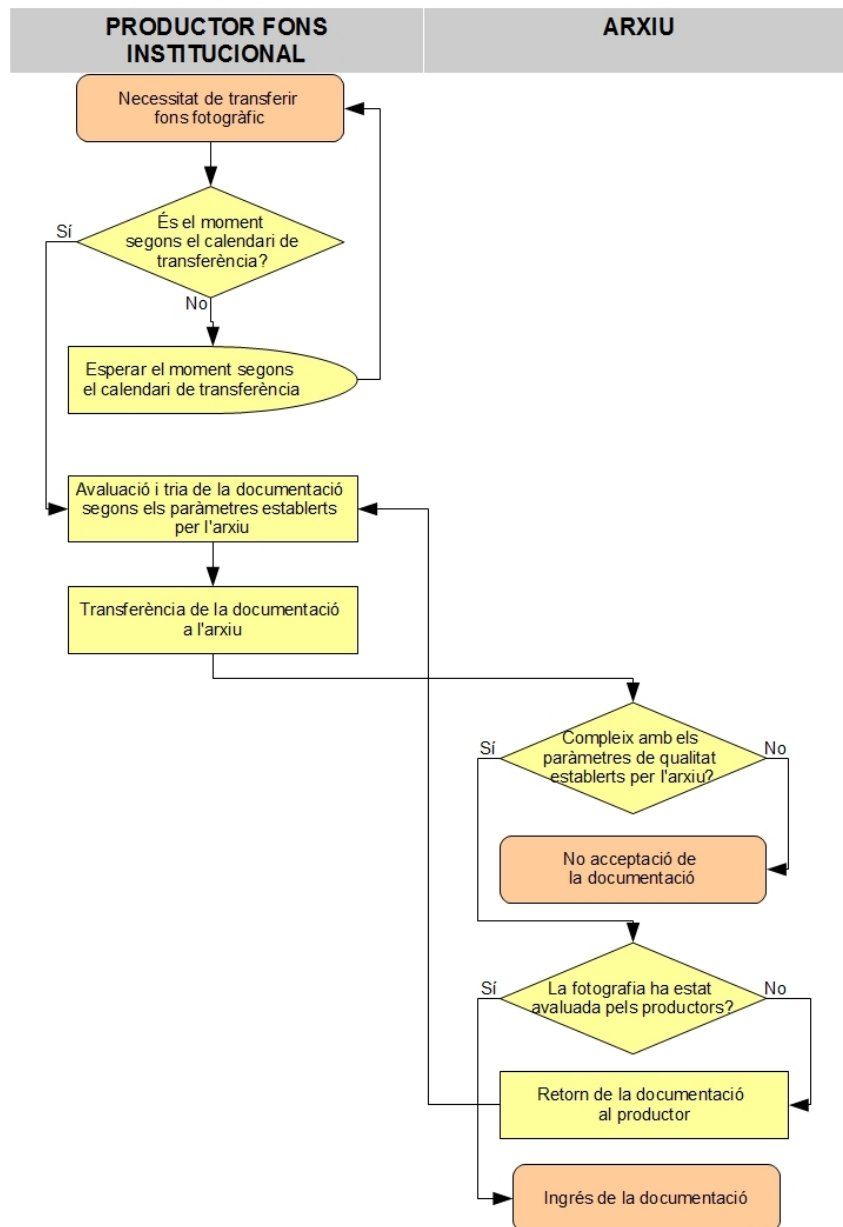

Figura 7. Diagrama del procediment de transferència d'un fons fotogràfic digital institucional

PRODUCTOR

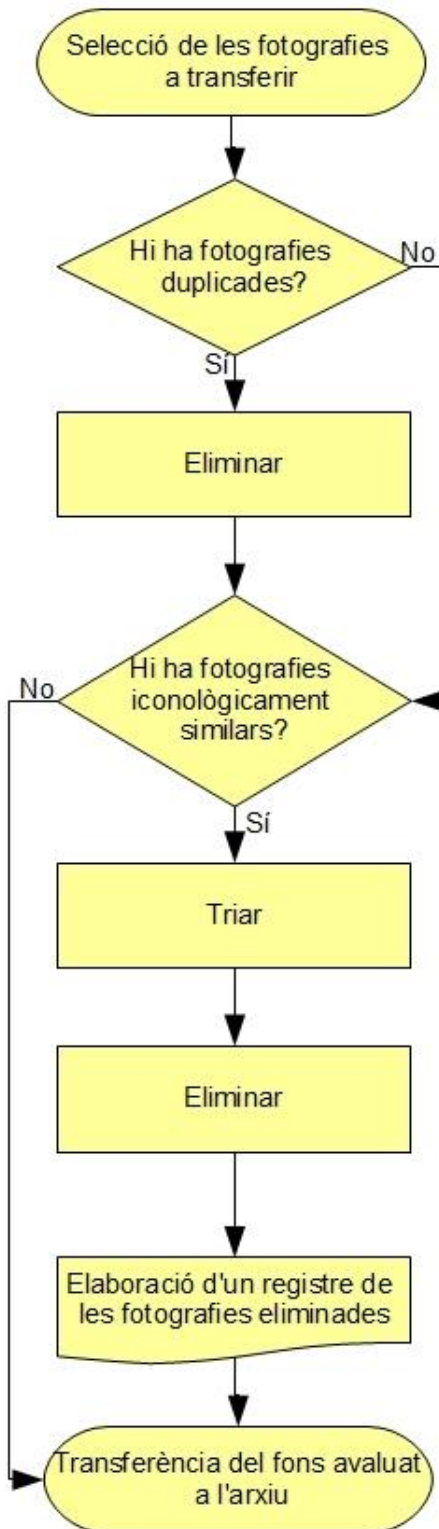

Figura 8. Diagrama del procediment d'avaluació d'un fons fotogràfic digital institucional

3.3 Avaluació de fons aliens a la institució

En el cas de fons aliens a la institució, l'avaluació es porta a terme des del moment en què es decideix que el fons ingressi a l'arxiu. Enfront a qualsevol oferta per a què un fons passi a formar part de la nostra institució, ens hauríem de fer quatre preguntes bàsiques:

- Es tracta d'un fons rellevant pel centre? Per aquest motiu, seria necessari que tot centre tingués un document on s'especifiquessin els criteris per ingressar documentació a l'arxiu (per exemple, un arxiu municipal estarà interessat en fotografies del seu municipi però no d'un altre lloc).
- Les fotografies compleixen estàndards mínims de qualitat? Cal tenir en compte, però, que en aquest cas ens podem trobar amb una casuística molt diversa, ja que a diferència del que passava amb els fons de la nostra pròpia institució, on nosaltres mateixos podíem donar unes recomanacions sobre la captura i arxivament de les fotografies, aquí la documentació pot arribar de mil maneres diferents. Haurem de tenir present, doncs, quines són les característiques de cada format digital i si realment val la pena invertir recursos per preservar aquesta documentació.
- El donant o cedent té els drets d'explotació? Hi ha drets d'imatge que impedeixen la comunicació pública?
- Estan documentades o poden ser documentades?

Si la resposta és afirmativa es procedirà a redactar el document (donació, comodati, etc...) segons el qual els documents passaran a formar part dels fons de l'arxiu. En aquest document és molt important que, en una de les clàusules, ens reservem la possibilitat de que el fons sigui avaluat i que, amb algunes de les fotografies, es faci tria i eliminació. Això pot ser complex si el donant del fons no és l'autor o no té els drets sobre les fotografies. Si aquest és el cas haurem d'intentar contactar amb el fotògraf per poder aconseguir els permisos pertinents. Cal afegir, però, que si el que es pretén ingressar és mera fotografia, aquest permís no serà tan necessari com si aquesta fos obra fotogràfica.

Si algun dels ítems abans esmentats no es compleixen, l'arxiver haurà de valorar si realment és interessant ingressar el fons. Es pot trobar amb el dilema, per exemple, d'un fons amb un contingut molt interessant però amb una qualitat d'imatge molt dolenta. Llavors, s'haurà de plantejar preguntes del tipus: l'arxiu ja conserva imatges amb el mateix tipus d'informació? tot i que les imatges no compleixen els estàndards

de qualitat del centre, és possible explotar-les? etc... I serà l'arxiver, analitzant les seves respostes, qui haurà de decidir sobre la conveniència o no d'ingressar el fons.

Arribats a aquest punt, abans d'afrontar l'avaluació del fons ítem per ítem hem de tenir descrits els documents, almenys a nivell de reportatge. Per tant, és important que si els documents venen autodocumentats, és a dir, amb les metadades descriptives suficients, el nostre software per gestionar els fons fotogràfics incorporin aplicacions com Exif Viewer o Exif Tool, extractors de metadades. Si aquesta informació no la tenim, serà necessari, abans d'avaluar, que la documentació sigui classificada i descrita, com a mínim a nivell de reportatge. Els criteris per avaluar serien els mateixos que amb els fons institucionals. Si és necessària la tria i eliminació, haurem de realitzar, igualment, un registre.

Un tema que l'arxiver haurà de plantejar-se és si el donant ha de fer algun tipus d'avaluació prèvia a l'ingrés del fons. Diane Vogt- O'Connor²⁹ adverteix: "*dissuadiu els donants d'eliminar, ordenar o preservar els materials que volen donar. Expliqueu que l'ordre original i la provinença dels materials és un indicador necessari de l'autenticitat i fiabilitat de la col·lecció, així com una font útil d'informació contextual per als ítems sense identificar*". Entenem, però, que aquesta és una advertència vàlida per aquells fons on el donant és completament aliè al procés de creació de les imatges. Però, què passa amb aquells fons on el donant és el mateix autor de les fotografies? Seria possible instruir-lo, com en el cas dels fons institucionals, per tal que ell faci una avaluació i tria prèvia a l'ingrés? Si el donant és el fotògraf podem instruir-lo, com en el cas dels fons institucionals, per a que ell mateix faci l'avaluació i tria prèvia a l'ingrés.

²⁹ RITZENTHALER, Mary Lynn; VOGT- O'CONNOR, Diane. *Photographs. Archival Care & Management*. Chicago: Society of American Archivist, 2006, p.87.

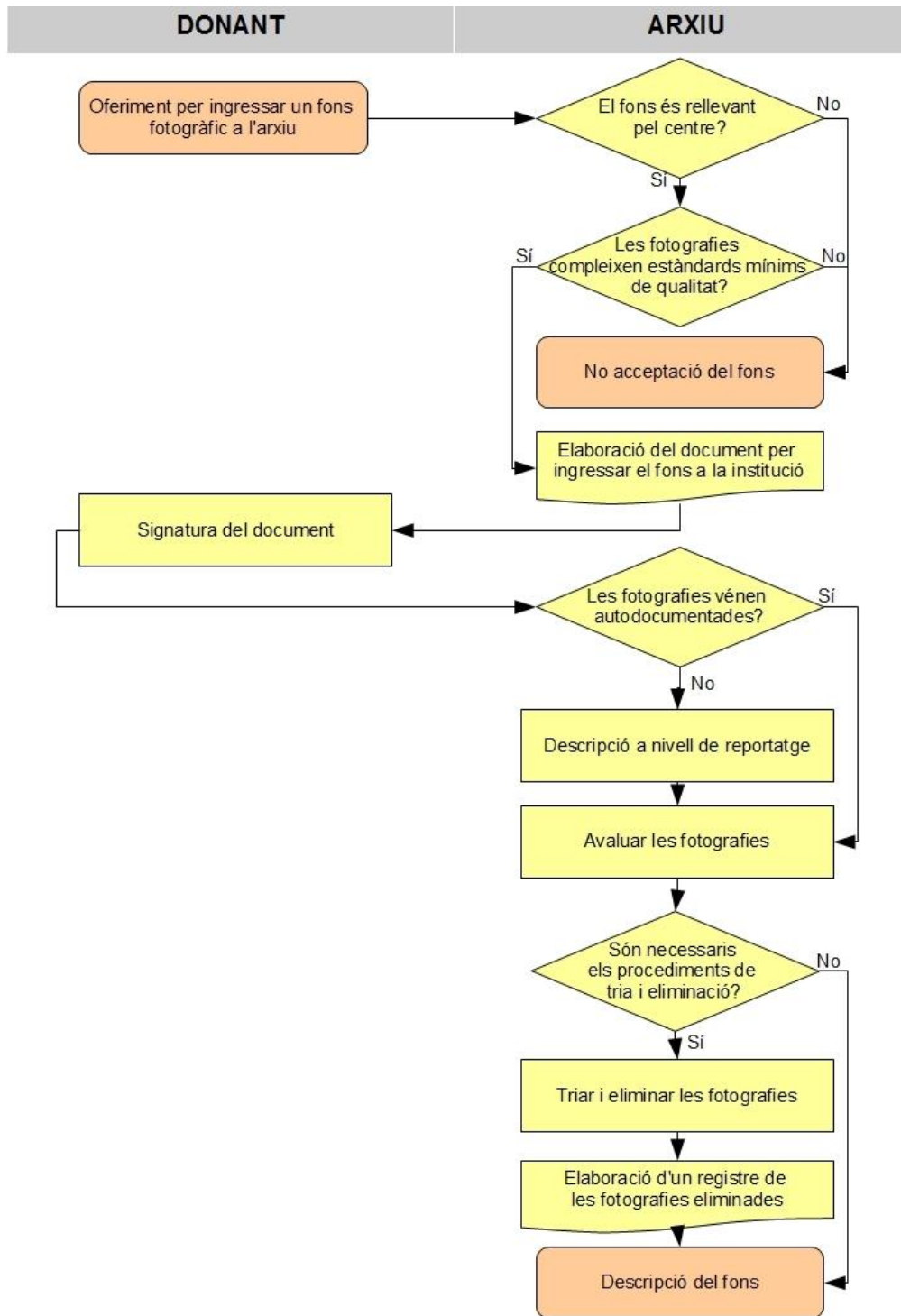

Figura 9. Diagrama del procediment de transferència d'un fons fotogràfic digital aliè a la institució

4. Estudi de cas: el fons del fotògraf Efrén Montoya a l'AHS

L'objectiu d'aquest capítol és l'estudi d'un cas pràctic per a l'avaluació d'un fons fotogràfic digital. Ens basarem, sobretot, en la part pròpiament d'avaluació, en detriment de l'ingrés, ja que es tracta d'un fons que va ingressar a l'Arxiu Històric de Sabadell amb anterioritat a aquesta proposta de treball. Com a mostra per desenvolupar el projecte, hem escollit la carpeta on es recull la producció del fotògraf Efrén Montoya pel Diari *A+Sabadell* durant l'any 2009. El mètode ha consistit en comunicar al fotògraf quins són els criteris marcats per l'arxiu per avaluar fotografies i fer que ell mateix les avaluï, fent la tria i eliminació corresponent. De manera paral·lela, amb la mateixa documentació, des de l'arxiu s'ha fet l'avaluació, tria i eliminació. Quan totes dues parts hem realitzat el procediment, s'han comparat els resultats i extret les conclusions pertinents.

4.1 Descripció del fons

4.1.1 Història arxivística

L'any 2011, el fotògraf Efrén Montoya San José va fer dues donacions a l'Arxiu Històric de Sabadell. La primera va ser registrada el dia 21 de febrer de 2011 amb el número de registre d'entrada D-125 i amb la descripció "*fotografies digitals d'actes públics a Sabadell entre 01/09/99 i 13/02/11*". La segona donació, del dia 24 d'octubre de 2011, amb el número de registre d'entrada D-624 consta descrita com a "*cedeix 3.391 fotografies en format digital corresponents a la seva producció particular com a fotògraf entre 1991 i 2011*". En tots dos casos, el mateix fotògraf, titular dels drets d'explotació de les imatges, ha cedit aquests drets a l'arxiu.

De la documentació donada cal diferenciar entre la que Efrén Montoya va realitzar com a professional independent i la que va realitzar pel diari gratuït *A+Sabadell*. Per aquest últim, la seva vinculació va ser gairebé sempre per cobrir actes públics locals durant els caps de setmana. El diari ha tancat, i la producció fotogràfica d'aquest s'ha perdut, amb excepció del que aquest fotògraf ha preservat.

Des del seu ingrés a l'Arxiu Històric de Sabadell, la documentació no ha rebut cap tractament arxivístic. La única intervenció que s'ha fet ha estat traspasar els fitxers que, originalment, van ser donats en un disc dur, a la unitat de memòria del servidor on s'emmagatzemen els fitxers digitals vinculats a la fototeca.

4.1.2 Característiques de la documentació

Es tracta d'un total de 15.920 imatges dividides en 325 carpetes. L'estructura d'emmagatzematge està dividida en tres nivells. A la part superior d'aquest hi ha dues carpetes, al mateix nivell. Una es titula "Efrén Montoya" i l'altre "+ Sabadell". Cada una d'elles està estructurada de la mateixa manera. El segon nivell està format per carpetes numerades (en el cas de les carpetes derivades de la "+Sabadell", aquesta numeració correspon al número en que van ser publicades o pel qual van ser fetes) i el tercer nivell conté carpetes amb els títols de reportatge i finalment, dintre d'aquestes, les fotografies.

Totes les fotografies estan en format JPEG i, cada una d'elles conté metadades EXIF i IPTC. Recordem que les metadades EXIF són les que captura la càmera durant l'exposició i les IPTC són metadades que el fotògraf s'ha encarregat d'omplir de contingut. Les metadades IPTC que contenen aquests fitxers són: "*object name*"; "*keywords*"; "*special instructions*"; "*date created*"; "*time created*"; "*byline*"; "*city*"; "*sublocation*"; "*state*"; "*contry*"; "*headline*"; "*credits*"; "*source*"; "*copyright notice*" i "*caption writer*". Cal dir que tota aquesta informació està descrita pel fotògraf en castellà.

Per fer l'estudi de cas s'ha escollit una mostra de tot el fons donat pel fotògraf Efrén Montoya, en concret la seva producció pel diari *A+Sabadell* de l'any 2009. Aquesta està composta per un total de 5.977 fotografies, en format JPEG d'alta qualitat, les quals ocupen 18,9 GB. Les fotografies estan agrupades per reportatges i organitzades en carpetes en dos nivells. El primer nivell són un total de setze carpetes numerades de manera correlativa des del 170 fins el 185. Dintre de cada una d'aquestes carpetes, hi ha subcarpetes amb el títol dels reportatges. A nivell temàtic, s'han identificat les següents temàtiques: esports; folklore i festes; obres públiques i infraestructures; exposicions i fires; successos; actes polítics; teatre i concerts; entitats i activitat ciutadana; i, finalment, personatges (veure annex 2).

4.2 Proposta d'avaluació i tria

4.2.1 Anàlisi de viabilitat: DAFO

<p style="text-align: center;">DEBILITATS</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ Saturació del servei de la Secció d'imatge i So per l'entrada constant de nous fons. ◦ Recursos econòmics i tècnics limitats. ◦ Possible percepció de l'avaluació documental de fotografies com una cosa secundària. ◦ Software per l'avaluació i tria de fons fotogràfics digitals amb possibilitats limitades. 	<p style="text-align: center;">OPORTUNITATS</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ Col·laboració amb l'autor de les fotografies. ◦ Utilitzar software lliure. ◦ Promoure dins l'AHS una experiència inèdita al centre.
<p style="text-align: center;">FORTALESES</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ Hardware adequat. ◦ Comptar amb un protocol per realitzar el procediment d'avaluació. ◦ Comptar amb personal extern temporal. ◦ Possibilitat de treure més rendibilitat a les unitats de memòria. ◦ Fer cerques documentals amb menys soroll. ◦ Més enllà de les hores que pot dedicar el tècnic, és un procediment que no requereix més inversió econòmica. ◦ Personal tècnic especialitzat en imatge i so. 	<p style="text-align: center;">AMENACES</p> <ul style="list-style-type: none"> • Possible reticència de l'autor de les fotografies a que algunes d'elles siguin eliminades.

4.2.2 Objectius

- Formar al productor pel que fa a la importància de l'avaluació i de respectar les normes fixades per l'arxiu.
- Aconseguir que el productor faci l'avaluació d'una part de la seva producció.
- Fer l'avaluació de la mateixa documentació des de l'arxiu, seguint les mateixes normes.
- Comparar els resultats i extreure les conclusions pertinents.

4.2.3 Recursos

Per poder dur a terme aquest projecte, la secció d'Imatge i So de l'Arxiu Històric de Sabadell, compta:

- 2 tècnics en plantilla.
- 1 tècnic extern eventual (en principi, però, destinat a un altre projecte).
- 3 PC amb sistema operatiu Windows XP de Microsoft i un Mac d'Apple.
- Unitat del servidor de l'Ajuntament amb una capacitat per emmagatzemar 30 TB. A part de fotografia de la Secció d'Imatge i So, aquesta unitat també emmagatzema fitxers de vídeo i documentació gràfica de l'Ajuntament, en fase activa.
- Dos robots per emmagatzemar documentació digital, de la marca Drobo amb sistema RAID, amb una capacitat de 4,8 TB.
- Programes XNVIEW i Adobe Lightroom per poder visualitzar metadades.
- Base de dades de la Secció d'Imatge i So desenvolupada a partir d'un Access. Les fotografies digitalitzades i descrites es poden consultar al programa anomenat "FotosM" desenvolupat a partir de FoxPro.

4.2.4 Resultats de l'avaluació feta des de l'arxiu

L'anàlisi d'aquests reportatges ens ha portat a extreure una sèrie de normes o criteris d'actuació a l'hora d'avaluar alguna tipologia determinada de reportatge. Per aquest motiu, abans d'abordar els resultats pròpiament de l'avaluació, ens entretindrem a donar alguns paràmetres que pensem poden ser d'utilitat a l'hora d'avaluar fotografia des de qualsevol arxiu.

La temàtica que més abunda en el tram de fons avaluat és l'esportiva, no solament pel número de reportatges, sinó per la quantitat de fotografies que els componen. Fer fotografia d'esport suposa, en molts casos, capturar amb sistema de ràfega, la qual cosa genera moltes fotografies molt semblants entre si i que, informativament no aporten, una darrera l'altre, cap informació nova. A més a més, es tracta de reportatges molt similars entre ells: les fotografies estan centrades en l'equip del Sabadell (els rivals apareixen de manera tangencial); en molts casos l'angle de pressa de les fotografies no varia gaire, la qual cosa produeix fotografies molt iguals; i, en molts casos, no apareixen reflectits tots els membres dels equips sinó aquells que més intervenen en jugades decisives. Com a recomanacions de tipus orientatiu, que no

sempre es podran aplicar, proposem que es seleccioni una representació que contingui:

- Retrat de grup dels equips.
- Cos tècnic.
- Representació de l'ambient en el que es desenvolupa l'acció.
- Alguna jugada representativa o destacada.
- Possibles incidències en el desenvolupament del partit³⁰.

Volem insistir, però, que fer aquesta selecció completa és molt difícil d'aplicar en tots els casos. Per exemple, en el cas dels reportatges de waterpolo, és gairebé impossible, perquè totes les fotos estan agafades des del mateix angle i es limiten a retratar els diferents jugadors de l'equip del Sabadell en el moment de possessió de la pilota i, com a màxim, alguna fotografia on apareix l'entrenador donant instruccions tècniques a l'equip. En aquest cas, hem optat per guardar una d'aquestes últimes i alguna d'algun jugador que, tècnicament, sigui una fotografia reeixida. En cap moment ens hem plantejat guardar una fotografia de cada jugador.

Els criteris que hem seguit per avaluar folklore i festes ha variat segons el reportatge. Per exemple, en el cas del reportatge de danses africanes, el qual era molt repetitiu, ens hem quedat amb tres testimonis de diferents moments de l'espectacle, aquelles imatges que hem cregut eren de millor qualitat. El que hauria de ser la regla general, tant en aquesta sèrie com en la de teatre i concerts és que haurien de quedar representats els moments clau de cada acte. Per exemple, en el reportatge d'una performance, originalment compostat per 99 fotografies, ens hem quedat amb 8 fotografies, les quals reflecteixen cada un dels moments clau de l'esdeveniment. El mateix per les obres de teatre: conservar aquelles fotografies on apareguin el major nombre possible d'actors i que, en el conjunt de les fotografies conservades, quedi reflectit tot el repartiment.

D'altra banda, en els reportatges dedicats a urbanisme i obres públiques és important també deixar constància de la seqüència representada. Dins de les fotografies que

³⁰ A tall d'exemple, recomanem consultar l'annex 3. En ell tenim un reportatge sobre un partit disputat entre el Centre d'Esports Sabadell i el Menorca. En origen, es tractava d'un reportatge compostat per 216 fotografies. Després d'avaluar, triar i eliminar, s'ha decidit conservar 10 fotografies.

hem analitzat existeix un reportatge titulat “*FFCC Gràcia*”. Es tracta de l'enderrocament d'uns blocs de cases per l'ampliació d'una de les estacions de Ferrocarrils de la Generalitat a Sabadell. El reportatge estava format en origen per 104 fotografies. Hem seleccionat per ser conservades 9. Es tracta de deixar reflectit des del moment en què les cases estan en peu fins que es converteixen en runa. Nou fotografies són més que suficients per testimoniar-ho. Un altre reportatge és el titulat “*Centre d'empreses de Can Roqueta*”. En aquest cas el reportatge està format per tres fotografies. En una d'elles apareix un cartell de l'Ajuntament de Sabadell anunciant unes obres i el terreny, al fons, on es faran aquestes obres. A les altres dues fotografies apareix només el terreny. Aquestes últimes fotografies són les que hem eliminat, per contenir informació reiterativa.

Una altra sèrie que és interessant d'analitzar, pel seu contingut, és la d'actes polítics. Agafarem com exemple el reportatge de la Diada (veure annex 5). Es tracta d'un reportatge format per 185 fotografies. El que apareix, bàsicament, són: els representants polítics de l'Ajuntament, l'hissament de la senyera i l'ofrena floral de les entitats ciutadanes. Dels primers apareixen diverses presses. Ens hem quedat amb sis fotografies on apareixen tots els representats assistents, la resta les hem eliminat. Després hem conservat quatre presses de diversos moments de l'hissament de la senyera, des que l'alcalde l'entrega a la policia, fins que aquesta ondeja al pal. I, finalment: cal guardar una fotografia de tots els grups que van oferir un ram? S'ha optat per fer una selecció de diverses representacions que siguin significatives de diferents grups de població. S'ha considerat que no cal guardar una mostra de totes les persones perquè, en molts casos, no són ni identificables.

Un altre exemple: un acte del PSC a Sabadell, un reportatge amb 96 fotografies. Hem conservat un retrat de cada un dels participants a l'acte fent les seves intervencions (Manuela de Madre, l'alcalde Manuel Bustos i el ministre José Blanco) i dues fotografies amb dues presses des d'angles diferents del lloc on es duia a terme l'acte, amb els seus assistents. Resultat: un reportatge format per sis fotografies.

La sèrie de reportatges que hem titulat com “*Successos*” està formada per un seguit de reportatges amb fotografies que, en molts casos, són eliminables per la reiteració d'imatges i, en alguns casos, el poc interès documental afegit de les fotografies. El sistema per abordar aquest tipus de reportatge és identificar els temes principals i guardar una fotografia representativa de cada un d'ells. Per exemple, un reportatge es

titula "*Pluja torrencial*", format per 48 fotografies. En elles apareixen persones eixugant el terra, algun pàrquing inundat, carrers enfangats i algun container obert al mig del carrer. Si de persones eixugant el terra hi ha 12 fotografies, es conservarà una, aquella que pugui ser més atractiva. De pàrquings inundats, també, conservarem només un exemplar, i el mateix pels containers i els carrers enfangats.

Seguint aquest tipus de criteris, hem procedit a avaluar la producció d'aquest fotògraf durant l'any 2009. Cal dir que el fotògraf, abans de donar el fons a l'arxiu, ja havia eliminat totes aquelles fotografies de mala qualitat (borroses, cremades, etc...). Per tant, gairebé totes les fotografies que hem proposat eliminar entren dintre de la casuística de fotografies que, tot i no ser iguals, són molt similars. D'aquesta manera s'han eliminat un total de 5.108 imatges (16,2 GB de memòria). El resultat és que queden com a fotografies de conservació permanent 869, les quals ocupen 2,7 GB de memòria (recordem que en origen eren 5.977 fotografies).

Davant la inexistència de cap programari lliure per poder fer avaluació fotogràfica digital, un dels programes que existeixen al mercat i que presenta moltes utilitats que faciliten l'avaluació i tria és Adobe Lightroom. Entre moltes altres coses, permet aplicar una sèrie de filtres com fotografies eliminables, i fotografies imprescindibles. A més a més es poden visualitzar les metadades i altres dades tècniques com l'histograma, que ens pot ajudar a esbrinar si una fotografia ha estat molt manipulada.

L'últim pas ha estat completar la fitxa del registre d'eliminacions:

Fons avaluat/ Arxiu: Fons Efre Montoya/ Arxiu Històric de Sabadell

Data avaluació: 1 de maig de 2012- 7 de maig de 2012

Data eliminació: 8 de maig de 2012

Avaluador: Patricia Álvarez Martínez

Dates de la fotografia eliminada: 2009

Temàtica de les fotografies eliminades: fotografia de premsa (esports; festes populars; obres públiques i infraestructures; exposicions i fires; successos; actes polítics ; teatre i concerts ; entitats i activitat ciutadana; personatges).

Pes de la documentació eliminada: 16,2 GB

Número de fitxers eliminats: 5.108 fitxers

Format de la documentació eliminada: digital, JPEG

Motiu pel qual s'elimina: la gran majoria per tractar-se de fotografies amb informació reiterativa. En alguns casos, fotografia borrosa.

4.2.5 L'avaluació feta pel productor/ autor

El dia 24 d'abril de 2012 ens vam entrevistar amb el productor i autor del fons, el fotògraf Efren Montoya. Després d'explicar-li el contingut del projecte, li vam proposar que ell, de manera paral·lela al procés que havíem de fer a l'arxiu, també avalués les mateixes fotografies. Se li va entregar un document (veure annex 4) amb els principals criteris a tenir en compte, però no se li va constrènyer a cap tipus de restricció pel que fa al número de fotografies a eliminar o conservar. Per tal de poder analitzar a posteriori la feina feta, se li va demanar que les fotografies que descartés, no les eliminés, sinó que, per cada reportatge, les apartés en una carpeta titulada "*eliminades*". Li vam donar un termini de dues setmanes per dur a terme la tasca.

El resultat ha estat, com era d'esperar, molt més conservador respecte al resultat de l'avaluació feta des de l'arxiu. Ell ha eliminat un total de 1.714 fotografies o, el que és el mateix, 4,86 GB de memòria. Per tal de poder analitzar-ho amb més profunditat, compararem quin ha estat el resultat de l'avaluació del fotògraf amb alguns dels reportatges que hem citat a l'apartat anterior.

Per exemple, el cas del reportatge dedicat a una performance, el fotògraf ha optat per conservar 60 fotografies (recordem que nosaltres havíem decidit conservar 8). Si analitzem el contingut de les fotografies conservades, veurem que en molts casos s'ha optat per conservar fotografies que documentalment no aporten res de nou al reportatge. Un altre exemple: el reportatge de la diada. Ell ha decidit conservar 109 fotografies (nosaltres havíem decidit conservar 17). Es tracta d'una proposta massa conservadora i que torna a preservar exemplars que són molt similars entre ells (veure annex 5).

4.2.6 Conclusions sobre l'estudi de cas

Els resultats de l'estudi de cas han estat summament interessants per analitzar el comportament del productor davant la possibilitat d'avaluar el seu fons i haver d'eliminar fotografies. Crec que hem de tenir en compte diverses casuístiques que poden haver influït en els resultats obtinguts. Per un costat, que el productor, que en aquest cas és el mateix autor de les fotografies, sigui més conservador i li costi eliminar obra pròpia. D'altra banda, que no es compti amb el software apropiat per dur a terme el procediment adequadament. Finalment, que per diverses circumstàncies de

tipus personal, l'avaluació no hagi estat acurada. Aquestes circumstàncies que hem esmentat, des de l'òptica de l'arxiu, no haurien d'interferir en el procediment: el nostre punt de vista hauria de ser el màxim d'objectiu; hauríem de comptar amb el software bàsic necessari; i, com a professionals de l'arxivística, el resultat hauria de ser el màxim acurat possible.

Aquesta reflexió ens porta a la següent conclusió. En el cas de fons d'aquestes característiques, és a dir, un fons extern a la institució, on es compta amb la col·laboració del productor/autor, seria interessant establir dos moments per dur a terme l'avaluació.

En el moment de l'oferiment per ingressar el fons, si detectem que s'ha de fer una tria de les fotografies, haurem de buscar la complicitat del productor per a que ell dugui a terme una primera tria. Hem de pensar que ningú com ell coneix aquesta documentació i si hi ha alguna cosa important a tenir en compte de cada reportatge, ell ho sabrà. Per dur-ho a terme, se li explicarà quin és el procediment i les pautes que ha de seguir. La recomanació seria seleccionar una part de les fotografies i fer la tria, per exemple d'un reportatge, conjuntament amb ell.

Si detectem que es tracta d'una persona amb tendència conservadora, afegirem una norma més, a les prèviament establertes: de les fotografies seleccionades per ser conservades, separar les cinc que es considerin imprescindibles. Molt important que ell no destrueixi físicament les fotografies. Ell ha de fer la tria i separar les candidates a ser eliminades en una carpeta. L'eliminació definitiva s'ha de fer des de l'arxiu. Això ens proporcionarà una guia pel següent pas. Un cop el productor/autor hagi realitzat la seva tria, l'arxiu la supervisarà i, si cal, l'acabarà.

Finalment, un apunt sobre el nivell de coincidència/discrepància que hi ha hagut entre els fitxers triats des de l'arxiu i els que ha triat el seu autor. Si agafem com a exemple el reportatge sobre la diada (veure annex 5), de les 17 fotografies triades per l'arxiu, 12 d'elles coincideixen amb la tria que ha fet l'autor, el qual havia decidit conservar-ne 109. Les altres cinc no coincideixen exactament, però ha triat unes altres molt similars.

Per ampliar aquestes dades, s'ha analitzat un mostreig de 25 sobre 88 reportatges avaluats i les dades han estat les següents:

Títol reportatge	Total fotografies abans avaluació	Resultat avaluació fotogràf	Resultat avaluació arxiu	Percentatge de coincidència entre les dues avaluacions
3x3	43	7	4	100%
Lo monstre	36	28	3	66,6%
Acte CIU	33	21	5	60%
Sabadell-València	146	101	12	83,4%
Can Llong	19	13	3	33,4%
El joc dels idiotes	105	90	6	100%
Tennis taula	52	37	4	75%
Concha Velasco	16	16	3	100%
From London to Barcelona	38	38	3	100%
Fira nuvis	32	23	2	100%
Can Feu	15	13	3	100%
Histories Sabadell	29	20	3	66,6%
Obres Renfe	14	8	3	66,6%
Dia Alzheimer	48	32	4	25%
Castanyada	31	15	1	100%
Els Teixidors	50	37	7	85,72%
Cursa	132	34	10	80%
Correcastells	49	23	3	33,4%
Hamlet	24	24	3	100%
Mostra bolets	60	38	3	66,6%
Aniversari Escola Música Creu Alta	65	39	6	66,6%
FFCC Gracia	105	41	9	55,6%
Recital poesia	20	20	4	100%
Catavins	75	56	6	83,4%
Celia Villalobos	38	23	3	100%
TOTAL MOSTREIG	1275	797	121	77,91%

Figura 10. Mostreig dels reportatges avaluats

Els resultats d'aquest mostreig ens donen que el nivell de coincidència ha estat del 77,91%. Cal puntualitzar que com que la tria del productor ha estat tan àmplia, no era difícil que existís aquest nivell de coincidència. Si es tornés a repetir l'experiència, seria interessant demanar a l'autor que triés les cinc fotografies més importants de tot el projecte, i comparar-ho amb les que des de l'arxiu es consideressin més destacades.

5. Conclusions

Per poder aplicar el procediment d'avaluació a fons fotogràfics digitals, cal que els arxius estableixin els seus propis criteris. Aquí s'han distingit de dos tipus: els físics i els iconològics. Pel que fa als criteris físics, s'haurien d'establir uns criteris mínims de qualitat. Allò que es considera més desitjable són els fitxers TIFF, no comprimits o comprimits sense pèrdues, o JPEG2000. Hem de tenir en compte, però, que a l'arxiu arribaran fotografies amb formats de qualitat inferior però que pel seu contingut iconològic les haurem d'incloure als nostres fons.

Pel que fa als criteris iconològics, s'han establert els següents: eliminar duplicats; eliminar imatges amb informació reiterativa; eliminar aquelles imatges que no tinguin prou qualitat, ja sigui perquè estan desenfocades o borroses, ja sigui perquè són massa fosques o estan cremades.

Un altre punt clau ha estat vincular estretament el procediment d'avaluació al d'ingrés i, directament relacionat amb això, s'ha distingit entre els ingressos procedents de la mateixa institució a la que pertany l'arxiu i els fons aliens a la mateixa. En el cas dels fons institucionals són els mateixos productors els que han de dur a terme l'avaluació, sempre seguint les pautes donades per l'arxiu i amb la supervisió d'aquest. En el cas de cessions o donacions de fons externs, depenent de quina sigui la naturalesa del fons, i la vinculació del donant al mateix (si ell mateix és el fotògraf, per exemple), seria possible també una avaluació prèvia a l'ingrés.

A nivell general, podem dir que el que aquí es presenta és un primer gra de sorra que hauria de portar a fer més estudis relatius al tema, perquè, dintre d'uns anys, els fons que ingressaran als arxius seran gairebé tots d'aquestes característiques i, molts, contindran fotografies, que en molts casos, seran prescindibles. Res a veure amb un fons de fotografia amb negatius de vidre, per exemple.

Per tant, el següent pas seria fer una aplicació pràctica dels dos procediments que aquí hem proposat, des del moment de l'ingrés. Posar-ho en pràctica i, amb tota seguretat, millorar-ho. Una línia interessant seria el desenvolupament d'un software pensat exclusivament pel procediment d'avaluació, que permetés fer la tria i crear

registres d'eliminació. O, si més no, una aplicació que anés lligada al gestor de col·leccions fotogràfiques. Aquest software hauria d'incloure les següents utilitats:

- Visió de les imatges com a full de contactes i possibilitat d'ampliar imatge a imatge.
- Utilitat que permetés marcar les fotografies considerades com a prescindibles.
- Utilitat que permetés assenyalar els "highlights" de cada reportatge.
- Visualització de totes les metadades associades a cada fitxer.
- Possibilitat d'agrupar les fotografies a nivell de reportatge.
- Capacitat de fer un registre dels fitxers eliminats.

Cal dir que trobem a faltar un pronunciament de la CNAATD al respecte. Com ja hem comentat abans, ells només han aprovat l'eliminació de fotografia analògica per mal estat de conservació. Seria interessant que es desenvolupés una normativa a nivell nacional per afrontar el que serà l'avaluació de fons fotogràfics digitals. Recordem que l'estudi de cas aquí presentat és d'un fons privat, però les seves característiques són molt similars a altres departaments de l'administració, uns dels més rellevants en aquest sentit són els departaments de comunicació o protocol. Perquè les fotografies que generen aquests departaments són documentació pública, d'igual manera que és documentació pública un llibre d'actes del Ple. Per tant, com a tal, la CNAATD hauria de dictar unes normes o, si més no, pronunciar-se com a òrgan competent al respecte.

La pregunta que ens fem és si realment les hores invertides en realitzar aquest procediment compensen l'estalvi de memòria. La coneguda com a llei de Moore expressa que aproximadament cada dos anys es duplica el nombre de transistors en una computadora. Una de les conseqüències és que els preus baixen a la vegada que les prestacions pugen. Això vol dir que cada cop els espais de memòria de disc seran més econòmics. Contràriament, el sou d'un tècnic d'arxius hauria de pujar a la vegada que puja el nivell de vida. Per tant, podríem prendre l'alternativa de guardar tota la documentació tal qual ens arriba a l'arxiu i processar-la "grosso modo". Però això no és fer una gestió eficaç dels nostres recursos. Els procediments d'avaluació, a molts arxius, són considerats com a secundaris (sovint per l'acumulació de feina i la falta de personal), però cal que prenem consciència de la seva importància, tant a nivell de gestió de la documentació com per rendibilitzar recursos. No és viable ni rendible ocupar terabytes i més terabytes amb documentació de la qual no farem cap ús, tot i que aquests terabytes siguin barats. A més a més, les consultes fetes sobre aquests

fons ens donaran com a resultat molt soroll documental, la qual cosa revertirà de manera negativa en els nostres usuaris.

Tot això ens porta al dilema de què passa quan l'arxiu no compta amb els recursos humans necessaris. Crec que les tesis de treball presentades aquí estan pensades, justament, a nivell d'un arxiu amb recursos humans i tècnics limitats. Està clar que, com en qualsevol altre cosa, se li haurà de dedicar un temps, però també és cert que no cal ser especialista en fotografia per poder aplicar els criteris que aquí hem suggerit. La inversió de temps serà sobretot al principi, especialment pel que fa als ingressos de fotografies de la pròpia institució, quan haurem de formar als tècnics amb els criteris i el procediment a seguir per poder avaluar. Si aconseguim això, l'arxiu rebrà uns fons depurats, que només haurà de revisar i, a més a més, farem una gestió més eficaç dels espais de memòria dels nostres servidors.

6. Bibliografia

- *Fonts secundàries: Bibliografia*

ARMS, Caroline; FLEISCHHAUER, Carl, *Digital Formats for Sustainability, Functionality and Quality*. Washington: Library of Congress, 2003. 6 p.

AAVV, *Reference model for an Open Archival Information System (OAIS)*, EUA: Council of the Consultative Committee for Space Data Systems, 2002, 148 p. Disponible també en línia <<http://public.ccsds.org/publications/archive/650x0b1.PDF>> [Consulta: 30/06/2012].

AAVV, *Encoded Archival Description Tag Library*, Chicago: The Society of American Archivist. 2002. 314 p. Disponible també en línia <http://www2.archivists.org/sites/all/files/EAD2002TL_5-03-V2.pdf> [Consulta: 30/06/2012].

BARROSO, Luiz André; PINHEIRO, Eduardo; WEBER, Wolf- Dietrich, *Failure Trends in a Large Disk Drive Population*, California: Google Inc., 2007. 13 p.

BOADAS, Joan; CASELLAS, Lluís-Esteve; SUQUET, Mari Àngels. *Manual para la gestión de fondos y colecciones fotográficas*. Girona, CCG- CRDI, 2001, 428 p.

BOADAS, Joan. "Archivos: Gestión, Evaluación, Conservación y Servicio". *Primeras jornadas sobre metodología y valoraciones de Fondos Documentales de las Administraciones Públicas*. MEC (1992), p. 371-376.

BOADAS, Joan, "La documentació dels arxius: eliminar per conservar". *L'Avenç*. Núm. 130 (1989), p. 38-41.

BOADAS, Joan; PUIG, Pere. "Per una normativa de tria i eliminació: els arxius de l'administració municipal". *Lligall: Revista Catalana d'Arxivística*. Núm.2 (1990). P. 171-173.

CATALUNYA. *Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català*. DOGC núm.1807, d'11-10-1993. Disponible en línia

<http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/SID/Documents/Arxiu/LLEI%209_1993,%20de%2030%20de%20setembre,%20del%20patrimoni%20cultural%20catal%20C3%A0.pdf> [Consulta: 30/06/2012].

CATALUNYA. *Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents*. DOGC núm. 3437, de 24-7-2001. Disponible en línia

<http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/SID/Documents/Arxiu/LLEI%2010_2001,%20de%2013%20de%20juliol,%20d%E2%80%99arxius%20i%20documents.pdf> [Consulta: 30/06/2012].

CATALUNYA. *Decret 13/2008, de 22 de gener, sobre accés, avaluació i tria de documents*. DOGC núm. 5056, de 25-01-2008. Disponible en línia

<http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/Cultura/Temes/Arxius/Comissio%20Nacional%20d%20Acces/PDF/static%20file/Decret_13_01_2008.pdf> [Consulta: 30/06/2012].

ELLIS, Judith, *Keeping Archives*, Victoria, The Australian Society of Archivist, 1993, 491 p.

FADGI (Federal Agencies Digitalization Initiative), *Technical Guidelines for Digitizing Cultural Heritage Materials: Creation of Raster Image Master Files*, EUA: NARA, 2010, 101 p. Disponible també en línia:

<http://digitizationguidelines.gov/guidelines/FADGI_Still_Image-Tech_Guidelines_2010-08-24.pdf> [Consulta: 30/06/2012].

IGLÉSIAS FRANCH, David. *La fotografía digital en los archivos. Qué es y cómo se trata*. Gijón, Trea, 2008. 170 p.

Information and documentation: records management. International Standard ISO 15489. ISO (1 ed.). ISO, 2001.

KLIJN, Edwin; LUSENET, Yola de, *Sepiades. Cataloguing photographic collections*. Amsterdam: European Commission on Preservation and Access. 2004. 49 p. Disponible també en línia <www.ica.org/download.php?id=1266> [Consulta: 30/06/2012].

LEARY, William H. *The archival appraisal of photographs: a RAMP study with guidelines*. París, UNESCO, 1985, 63 p.

NAVARRETE SÁNCHEZ, Fina. "Anàlisi i selecció de fotografies en el procés de recomposició d'un fons municipal". *Actes XI Jornades d'Imatge i Recerca Antoni Varés*. Girona, Ajuntament de Girona, 2010.

PÉREZ PENA, Josep; SUQUET I FONTANA, Mari Àngels. "Consideracions sobre l'avaluació i tria de les fotografies". *Actes de les IV Jornades d'Imatge i Recerca Antoni Varés*. Girona: Ajuntament de Girona, 1996.

RITZENTHALER, Mary Lynn; VOGHT- O'CONNOR, Diana. *Photographs: Archival care and management*. Chicago, Society of American Archivist, 2006, 539 p.

ROBLEDANO ARILLO, Jesús. "La selección en los archivos fotográficos de prensa: estado de la cuestión y necesidades actuales y futuras". *Actes de les IV Jornades d'Imatge i Recerca Antoni Varés*. Girona: Ajuntament de Girona, 1996.

SOLÉ i GABARRA, Maria Teresa. "L'avaluació de les fotografies". *Actes de les IV Jornades d'Imatge i Recerca Antoni Varés*. Girona: Ajuntament de Girona, 1996.

VVAA. *Manual d'Arxivística i Gestió Documental*. Barcelona, Associació d'Arxivers de Catalunya, 2009, 543 p.

- *Bases de dades consultades per localitzar la bibliografia:*
 - CCUC.
 - Catàleg de les biblioteques de la UAB.
 - Catàleg de les biblioteques de la UB.
 - Catàleg de les biblioteques de Diputació de Barcelona.

- *Fonts primàries*
 - Fons del diari +Sabadell a l'Arxiu Històric de Sabadell.
 - Enquestes realitzades a una selecció d'arxius catalans per conèixer la realitat sobre els procediments d'avaluació, tria i eliminació de fons fotogràfics.

7. Índex de figures

Figura 1. Model d'arxiu OAIS	20
Figura 2. Entitats bàsiques de PREMIS	21
Figura 3. Percentatges d'arxius enquestats per províncies	25
Figura 4. Percentatges d'arxius enquestats per tipologies	25
Figura 5. Raons per l'eliminació de fotografia analògica	26
Figura 6. Raons per l'eliminació de fotografia <i>born-digital</i>	26
Figura 7. Diagrama del procediment de transferència d'un fons fotogràfic digital institucional.....	32
Figura 8. Diagrama del procediment d'avaluació d'un fons fotogràfic digital institucional	33
Figura 9. Diagrama del procediment de transferència d'un fons fotogràfic digital aliè a la institució.....	36
Figura 10. Mostreig dels reportatges avaluats.....	46

8.ANNEXOS

Annex 1 *Enquesta als arxius*

Nom de l'arxiu:

Arxiver:

1. El teu arxiu custodia documentació fotogràfica?
 - a. Sí
 - b. No
2. Quin tipus de documentació?
 - a. Fotografia analògica
 - b. Fotografies digitalitzades (originals analògics que han estat digitalitzats)
 - c. Fotografies born-digital (fotografies que en origen han estat capturades amb una càmera digital)
3. Podries determinar, per cadascuna d'aquestes tipologies, el número aproximat d'exemplars que custodies?
 - a. Fotografia analògica (positius):
 - b. Fotografia analògica (negatius):
 - c. Fotografies digitalitzades:
 - d. Fotografies born-digital:
4. Quin és l'abast cronològic aproximat de la fotografia analògica i de la fotografia born-digital dels teus fons?
 - a. Fotografia analògica:
 - b. Fotografia born-digital:
5. Has eliminat exemplars fotogràfics dels teus fons documentals?
 - a. Fotografia analògica (positius):
 - i. Sí
 - ii. No
 - b. Fotografia analògica (negatius):
 - i. Sí
 - ii. No
 - c. Fotografia digital:
 - i. Sí
 - ii. No
6. En cas afirmatiu, quina ha estat la raó?
 - a. Fotografia analògica (positius)
 - i. Mal estat de conservació
 - ii. Duplicats

- iii. Altres:
 - b. Fotografia analògica (negatius)
 - i. Mal estat de conservació
 - ii. Duplicats
 - iii. Altres:
 - c. Fotografia born-digital
 - i. Reiteració d'imatges
 - ii. Manca d'espai en el repositori digital
 - iii. No compleix amb els estàndards de qualitat del centre
 - iv. Altres:
7. Si el teu arxiu custodia documentació born-digital, has valorat la possibilitat d'aplicar criteris d'avaluació documental abans d'ingressar la documentació a l'arxiu? (per exemple, per part del fotògraf o el productor del fons)
- a. Sí
 - b. No
8. Sempre relacionat amb la fotografia born-digital, un cop aquesta ha ingressat a l'arxiu, has aplicat algun criteri d'avaluació i tria?
- a. Sí
 - b. No
- Quin?
9. Tot i que no hagi aplicat criteris d'avaluació, tria i eliminació, consideres que són procediments necessaris per la gestió dels teus fons fotogràfics?
- a. Sí
 - b. No
10. Si no has pogut aplicar l'avaluació, tria i eliminació de fotografies en els teus fons però poguessis fer-ho, quins creus que serien els criteris òptims per aplicar en fotografia analògica i en fotografia digital?

Annex 2 *Classificació dels reportatges avaluats*

NOTA: els títols dels reportatges corresponen els títols donats pel fotògraf, que segons ell mateix poden contenir barbarismes. He optat per per mantenir-ho, ja que considero que els títols del reportatges han de ser els donats per l'autor, i els possibles barbarismes que puguin contenir seran corregits al camp de descripció i amb les paraules d'indexació.

<p>1.Esports</p> <ul style="list-style-type: none">◦ 3x3◦ Bicicletada◦ Futbol Sabadell- Lleida◦ Skate◦ Futbol Sabadell- Terrassa◦ Futbol Sabadell- València◦ Futbol Sabadell- Badalona◦ OAR Palautordera◦ Presentacions CNS◦ Tennis taula Falcons◦ Atletisme◦ Futbol sala Escola Pia- Mataró◦ Handbol OAR- Bordils◦ Basquet Sant Nicolau- Granollers◦ Billars◦ Futbol sala CNS◦ Futbol Sabadell- Benidorm◦ Handbol◦ Tennis taula◦ Waterpolo CNS◦ Futbol Sabadell- Denia◦ Futbol femení◦ Open ciutat de Sabadell◦ Vòlei femení◦ Futbol Sabadell- Mallorca◦ Tennis taula◦ Futbol Sabadell- Logroñés◦ Waterpolo femení◦ Basquet◦ Futbol Sabadell- Menorca◦ Futbol Sabadell- Espanyol
<p>2. Folklore i festes</p> <ul style="list-style-type: none">◦ Castellers◦ Concerts◦ Cursa popular◦ Danses africanes◦ Lo monstre◦ Ball gegants◦ Rambla humor◦ Versots◦ Correcastells◦ Festa del vi
<p>3. Obres públiques i infraestructures</p> <ul style="list-style-type: none">◦ FFCC Gràcia

<ul style="list-style-type: none"> ◦ Can Llong ◦ Centre d'empreses de Can Roqueta ◦ Col·lector Parc Central ◦ Ronda oest ◦ Can Feu ◦ Obres Renfe
<p>4. Exposicions i fires</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ Santiago Rusiñol ◦ Fira nuvis ◦ Mostra bolets ◦ Catavins
<p>5. Successos</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ Pluja torrencial ◦ Accident Can Rull ◦ Desallotjament gitanos ◦ Taulí ◦ Accident
<p>6. Actes polítics</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ Acte CIU ◦ Diada ◦ Federació Sabadell Cultura ◦ Celia Villalobos ◦ Rogelio ◦ PSC
<p>7. Teatre i concerts</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ Teatre Sant Vicenç ◦ El joc dels idiotes ◦ Concha Velasco ◦ From London to Barcelona ◦ Hamlet ◦ El Teixidors ◦ Recital poesia ◦ Dodie i els dàlmates ◦ Get Ready ◦ Històries de Sabadell ◦ Performance ◦ La Sala ◦ Marina Rosell ◦ Pastorets
<p>8. Entitats i activitat ciutadana</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ Aniversari Escola de Música de la Creu Alta ◦ Mascotes ◦ Visita Castell de Can Feu ◦ Fira intercanvi ◦ Mostra carbasses ◦ Castanyada ◦ Tots sants ◦ Esclerosi ◦ Mercat Just ◦ Eleccions Bolívia
<p>9. Personatges</p>

◦ Toni Porcar

Annex 3 Selecció de fotografies d'un reportatge de futbol

Fotografia	Motiu pel qual es conserva
	<ul style="list-style-type: none">◦ Retrat de grup del Centre d'esports Sabadell.◦ Representació de l'ambient en què es desenvolupa l'acció.
	<ul style="list-style-type: none">◦ Retrat de grup del Menorca.◦ Representació de l'ambient en què es desenvolupa l'acció.
	<ul style="list-style-type: none">◦ Retrat dels capitans i dels arbitres.◦ Representació de l'ambient en què es desenvolupa l'acció.
	<ul style="list-style-type: none">◦ Representants de la tribuna d'autoritats. Entre ells, apareix l'alcalde de Sabadell.
	<ul style="list-style-type: none">◦ Representativa pel que fa a la tècnica del fotògraf.◦ Apareix un altre angle diferent de la graderia.
	<ul style="list-style-type: none">◦ Representativa pel que fa a la tècnica del fotògraf.

Fotografia

Motiu pel qual es conserva

- Jugada important.
- Representativa pel que fa a la tècnica del fotògraf.

- Representativa pel que fa a la tècnica del fotògraf.
- Vista d'un altre angle de la graderia del camp.

- Incidència durant el desenvolupament del partit.

- Representació del cos tècnic de l'equip: retrat de l'entrenador.

Annex 4 *Instruccions pel productor per avaluar*

Procediment:

1. Avaluarem la carpeta amb la producció de l'any 2009 pel diari *A+Sabadell*.
2. A partir dels criteris especificats més avall, cal que triïs les fotografies que eliminaries.
3. Les fotografies que eliminaries les has de deixar a la carpeta "Fotografies eliminades".
4. Pots eliminar tantes fotos com creguis oportú. No hi ha cap límit.
5. Si fas servir algun altre criteri diferent als que especifico a continuació, has de deixar constància per escrit.

Criteris:

- **Duplicats** d'una mateixa fotografia. Si es tracta exactament de la mateixa fotografia, amb les mateixes característiques físiques i iconològiques, eliminar un dels duplicats. Si hi ha algun tipus de variació física, conservar aquella de major qualitat o que més s'avingui amb els estàndards de qualitat de l'arxiu. Per exemple, ens podríem trobar amb el cas d'un fotògraf que captura en RAW, treballa les imatges en TIFF i algunes les transforma en JPEG per poder-les enviar per correu electrònic. En aquest cas, la nostra proposta consistiria en conservar la imatge en format TIFF i eliminar el fitxer RAW i JPEG.
- **Fotografies** d'un mateix reportatge que, tot i no ser exactament iguals, són molt **similars**. En aquest cas la nostra proposta consisteix en conservar aquells exemplars on els personatges representats siguin més fàcilment identificables. Per exemple, si tenim dues fotografies, on el mateix personatge apareix en una de cara i en l'altra d'esquenes, conservar aquella on apareix de cara. Si es tracta d'un grup de personatges, conservar aquella on la majoria sigui identificable.
- Eliminar fotografies **desenfocades** o **borroses**. També aquelles fotografies massa **fosques** o **cremades**.
- **Eliminar imatges no rellevants i triar les altament representatives d'un mateix reportatge** . Per exemple, en cas dels reportatges on l'important és l'acte en si mateix i no tant els participants (un partit de futbol o altres activitats similars) és possible fer una tria més intensiva i quedar-te amb un nombre més limitat de fotografies, per exemple, triar les tres fotografies més representatives de tot el reportatge (no necessàriament han de ser tres, poden ser més) i eliminar tot allò que no sigui altament representatiu de l'esdeveniment retratat.

Annex 5 Comparació entre l'avaluació duta a terme des de l'arxiu i de la duta a terme pel fotògraf Efren Montoya

017ofrena floral.J... 020ofrena floral.J... 021ofrena floral.J... 024ofrena floral.J... 033ofrena floral.J...

038ofrena floral.J... 044ofrena floral.J... 054ofrena floral.J... 057ofrena floral.J... 059ofrena floral.J...

070ofrena floral.J... 091ofrena floral.J... 105ofrena floral.J... 127ofrena floral.J... 159ofrena floral.J...

165ofrena floral.J... 181ofrena floral.J...

Full de contactes amb les fotografies triades des de l'arxiu, del reportatge dedicat a la celebració de la Diada de Catalunya de l'any 2009. Total de fotografies: 17. *Font: Arxiu Històric de Sabadell.*

002ofrena floral.J...

004ofrena floral.J...

005ofrena floral.J...

006ofrena floral.J...

007ofrena floral.J...

008ofrena floral.J...

009ofrena floral.J...

010ofrena floral.J...

012ofrena floral.J...

013ofrena floral.J...

015ofrena floral.J...

016ofrena floral.J...

017ofrena floral.J...

020ofrena floral.J...

021ofrena floral.J...

024ofrena floral.J...

025ofrena floral.J...

026ofrena floral.J...

027ofrena floral.J...

028ofrena floral.J...

029ofrena floral.J...

030ofrena floral.J...

031ofrena floral.J...

032ofrena floral.J...

033ofrena floral.J...

Full de contactes número 1 de les fotografies triades pel fotògraf Efren Montoya. Total de fotografies: 109. *Font: Arxiu Històric de Sabadell.*

035ofrena floral.J...

037ofrena floral.J...

038ofrena floral.J...

039ofrena floral.J...

040ofrena floral.J...

041ofrena floral.J...

044ofrena floral.J...

045ofrena floral.J...

046ofrena floral.J...

048ofrena floral.J...

053ofrena floral.J...

054ofrena floral.J...

055ofrena floral.J...

056ofrena floral.J...

057ofrena floral.J...

058ofrena floral.J...

060ofrena floral.J...

061ofrena floral.J...

062ofrena floral.J...

063ofrena floral.J...

069ofrena floral.J...

072ofrena floral.J...

073ofrena floral.J...

075ofrena floral.J...

079ofrena floral.J...

Full de contactes número 02 de les fotografies triades pel fotògraf Efrén Montoya. Total de fotografies: 109. *Font: Arxiu Històric de Sabadell.*

081ofrena floral.J... 082ofrena floral.J... 084ofrena floral.J... 086ofrena floral.J... 088ofrena floral.J...

090ofrena floral.J... 092ofrena floral.J... 094ofrena floral.J... 096ofrena floral.J... 098ofrena floral.J...

102ofrena floral.J... 104ofrena floral.J... 106ofrena floral.J... 107ofrena floral.J... 109ofrena floral.J...

111ofrena floral.J... 112ofrena floral.J... 114ofrena floral.J... 115ofrena floral.J... 116ofrena floral.J...

119ofrena floral.J... 120ofrena floral.J... 121ofrena floral.J... 123ofrena floral.J... 125ofrena floral.J...

Full de contactes número 3 de les fotografies triades pel fotògraf Efrén Montoya. Total de fotografies: 109. *Font: Arxiu Històric de Sabadell.*

126ofrena floral.J...

127ofrena floral.J...

129ofrena floral.J...

131ofrena floral.J...

132ofrena floral.J...

133ofrena floral.J...

135ofrena floral.J...

137ofrena floral.J...

141ofrena floral.J...

143ofrena floral.J...

144ofrena floral.J...

145ofrena floral.J...

147ofrena floral.J...

149ofrena floral.J...

150ofrena floral.J...

151ofrena floral.J...

153ofrena floral.J...

155ofrena floral.J...

156ofrena floral.J...

157ofrena floral.J...

158ofrena floral.J...

160ofrena floral.J...

165ofrena floral.J...

166ofrena floral.J...

167ofrena floral.J...

Full de contactes número 4 de les fotografies triades pel fotògraf Efre Montoya. Total de fotografies: 109. *Font. Arxiu Històric de Sabadell.*

168ofrena floral.J...

171ofrena floral.J...

174ofrena floral.J...

175ofrena floral.J...

176ofrena floral.J...

178ofrena floral.J...

180ofrena floral.J...

181ofrena floral.J...

184ofrena floral.J...

Full de contactes número 5 de les fotografies triades pel fotògraf Efren Montoya. Total de fotografies: 109. *Font: Arxiu Històric de Sabadell.*